

Ændringsforslaget af *Tholstrup* (se sp. 1292)

forkastedes med 102 stemmer mod 6.

Lovforslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Tholstrup: Under anden behandling af forslaget lovede den højtærede handelsminister at undersøge nærmere og gøre rede for berettigelsen af de høje salærer, der gives for den ringe ulejlighed, som auktionsholderne har. Jeg savner denne redegørelse og vil gerne høre den højtærede ministers mening om denne sag.

Ministeren for handel, industri og søfart (Lis Groes): Det var min tanke at komme med denne redegørelse, men da jeg forstod, det alene var ændringsforslaget, der var til forhandling for lidt siden, fremkom jeg ikke med den, da jeg første gang havde ordet.

Forholdet er ikke det, at der ved auktionen er tale om et salær på 14 pct. af budsummen. Der betales 7 pct. af køberen som et tillæg til budsummen; sælgeren får altså den fulde budsum udbetalt med de i loven fastsatte fradrag. Af disse 7 pct., der betales, skal der afgives 4,28 pct. som statsafgift og ca. 0,8 pct. til auktionarius; der bliver herefter 1,88 pct. tilbage til auktionsholderen til dækning af udgifter og til eventuel fortjeneste. Der kan vist ikke være tvivl om, at det fastsatte salær ligger så lavt, som det overhovedet kan. Løvrigt har hele dette forhold tidligere været behandlet i udvalget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 109 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren

Den næste sag på dagsordenen var:

Fortsættelse af første behandling af:

Forslag til lov om folkepension, forslag til lov om ændring i lov om folkeforsikring. (Vedrørende ændring af fradragsreglerne for beregning af alders- og invalide-

rente og pensionstillæg til invaliderentemodtagere m. v.),

forslag til lov om ændring i lov om offentlig forsorg (vedrørende hjælp til enker m. v.) og forslag til lov om ændringer i folkeforsikringsloven. (Til gennemførelse af 1. etape af en folkepensionsordning) [af Ragnhild Andersen m. fl.].

(Lovforslagene findes i tillæg A. sp. 671, 693, 713 og 731, fremsættelserne i tidenden sp. 949, 963 og 1023 og foregående forhandling i tidenden sp. 1167 og 1248).

Forhandlingen genoptoges.

Bundvad: Jeg skal fremsætte nogle bemærkninger til de enkelte ordførere.

Det ærede medlem fru Ragnhild Andersen havde mange beklagende og bebrejdende bemærkninger til socialdemokratiet i anledning af de foreliggende forslag. Jeg skal hertil kun sige, at dette spørgsmål er for os af stor vigtighed; vi vil nå et resultat, og derfor har vi fulgt det muliges vej. Hvis det ærede medlem havde gjort det samme, havde vi i dag ikke haft hendes overbudsforslag, men så havde der naturligvis heller ikke været noget at lave propaganda på og ikke noget at skælde socialdemokratiet ud for. Jeg tror, at det ærede medlem skulle tænke lidt mere på de gamles reelle interesser end på sin egen partitaktik.

Det ærede medlem hr. Søren Olesen mente ikke, at vi havde råd til folkepension, fordi der var så mange andre sociale opgaver, der trængte sig på, og det ærede medlem henviste til en artikelserie i „Information“. Disse artikler har været sat stærkt op med den klare hensigt at kvæle folkepensionstanken. Jeg vil alligevel sige bladet tak, fordi artiklerne har vist folk, at Danmark ikke er slet så socialt udbygget, som man tror; der er mange sorte pletter endnu. De forhold, det drejer sig om, vender vi jo tilbage til, og så må vi håbe, at retsforbundet er hjemme, når den tid kommer; men jeg vil nu ikke undre mig, hvis man heller ikke til den tid mener, vi har råd.

Venstres ordfører, det ærede medlem hr. Lorentzen, holdt en tale, der var pakket godt ind i vat. Hvad venstre vil i denne sag, står efter min mening foreløbig hen i det

[Bundvad.]

uvisse. Skattetrykket, hørte vi, måtte ikke forøges, og der henvistes i den forbindelse til folkepensionsbidraget. Den stilling fra venstres side undrer mig en del, idet jeg ved, at venstres repræsentant i folkeforsikringskommissionen, hr. Elmquist, har stillet forslag om en overbygning på aldersrenten, og han valgte som finansieringsmåde ikke et folkepensionsbidrag som det, der her er foreslået, men et særbidrag, udregnet som en procentdel af statsskatten. Kommissionens sekretær har regnet ud, at hvis man skulle dække udgiften ved venstres forslag efter disse regler, skulle man opkræve en ekstra skat på 11 pct. af statsskatten det første år. Jeg har ikke set reaktioner overfor det før nu; men nu lægger man altså om, nu skal der spares i stedet. Det kan vi jo se nærmere på.

Vi må imidlertid have at vide, hvad det er, man tænker på. Til gennemførelsen af venstres eget forslag skulle der bruges 140 mill. kr. det første år. Hvor ville man få dem fra, hvis man tænkte sig forslaget gennemført? Det socialdemokratisk-radikale forslag vil koste 100 mill. kr. Hvad er det, man vil have sparet på? Vi har jo tit drøftet spareproblemet. Man begyndte med at tale om 600 mill. kr., men er siden gået nedefter, og vi har ikke på noget tidspunkt, selv med store anstrengelser, fundet større sparemuligheder end 28 mill. kr. Nu er det så, vi gerne vil have at vide — og jeg beder det ærede medlem hr. Lorentzen om at komme lidt ind på det — hvad man tænker på. Er det andre sociale foranstaltninger, der skal forringes, for at vi kan opnå dette? Vi fik dog i hvert fald at vide, at venstre ville noget, men ikke med bind for øjnene, som det ærede medlem hr. Lorentzen udtrykte sig, og det kan jeg kun glæde mig over, for så er der da håb om, at man i det mindste kan læse de mange gode taler, som venstrefolk har holdt om folkepensionen gennem årene, og de mange gode artikler i venstrepressen derom. Jeg håber, at venstres overvejelser mere vil falde ud til fordel for hr. Elmquists synspunkt end til fordel for det ærede medlem hr. Thorkil Kristensens.

Det ærede medlem hr. Poul Møller talte med mange stærke ord, og det forekom mig, at de dækkede over en dårlig samvittighed.

Der nævntes ikke et eneste ord om det konservative folkepartis eget overbygningsforslag. Jeg hørte begrundelsen derfor forleden ved et møde, og det var den, at forslaget var stillet i maj 1954, og da havde vi en bedre valutastilling end nu. Jeg kommer lige til at nævne lidt omkring dette spørgsmål, for det har betydning.

Vi fik valutanedgangen i efteråret 1954 og i foråret 1955. Regeringen kom derefter med forslag til modvirkning af valutanedgangen og til begrænsning af forbruget; der førtes forhandlinger derom, og forslaget blev vedtaget af folketinget i løbet af den 12.—14. marts. Den 18. marts deltog det ærede medlem hr. Poul Møller og jeg i et diskussionsmøde i K.B.-hallens pejsestue med radio på, så alle lyttere kunne høre, hvad der blev sagt. Da vi på det tidspunkt ikke havde opnået flertal for folkeforsikringsforslaget i kommissionen, måtte jeg, om jeg så må sige, træde vande og være forsigtig, og det benyttede det ærede medlem hr. Poul Møller sig af på den måde, at han sagde: er regeringen ængstelig for sit forslag, kan man jo bare fremsætte det konservative forslag, og så agiterede han stærkt, for åben mikrofon, for det konservative overbygningsforslag og fremhævede, at det gav 1 000 kr. til ægtefæller og 600 kr. til enlige, uden iøvrigt ved den lejlighed at sige, at der kun var det halve til rentemodtagere.

Jeg nævner det her, fordi vi har fået en betydelig gunstigere valutastilling, siden dengang vi lavede kriselovene, men nu er dette forslag forsvundet, medens det dengang, da vi havde de største vanskeligheder, var det, man anvendte overfor lytterne landet over. Borte med blæsten!

Så kunne man tænke sig, at man i stedet for ville vælge det socialdemokratisk-radikale forslag eller regeringens, men det ville man heller ikke, fordi det, siger man, rækker udover seks år og man ville binde sig fremover. Her må jeg have lov at spørge: Hvad var meningen med det konservative forslag, og hvad var meningen med venstres forslag? Var det ikke, at man skulle have en overbygning på aldersrenten som en ydelse til alle uden hensyn til indtægt eller formue? Altså en ordning, som for begge forslags vedkommende skulle tages op til revision senere og udbygges, når man havde råd dertil, altså ordninger, som

[Bundvad.]

ligeledes binder udover den dato, de er givet for. Den begrundelse, der her er anvendt, er ganske den samme, som findes i de konservatives og i venstres forslag, og derfor kan jeg slet ikke forstå, at man skyder så hårdt i den anledning.

Man vil ikke gå ind for dette forslag. I stedet for skal folk — således som det ærede medlem hr. Poul Møller sagde — løse deres egne problemer, og så taler man om privat forsikring i stedet for om den i forslaget omtalte præmie. Jeg vil gerne ligesom den højtærede finansminister sige, at med hensyn til den præmieordning, som er foreslået, er der kun en enkelt afvigelse, nemlig ved udregningen af grundbeløbet, idet der er trukket 1 000 kr. fra i regeringens forslag, mens dette fradrag ikke findes i det konservative forslag. Men det er bygget op efter fuldstændig det samme princip, og hvis man vil slå op i betænkningen side 147, kan man der læse sig til, at de konservatives forslag skulle dækkes ved en særlig præmie på $1\frac{1}{4}$ pct. af indtægten efter visse fradrag.

Nu kritiserer man ordningen skarpt, og jeg kan sige i tilslutning til det, den højtærede finansminister sagde, at så må vi jo overveje, om vi kan opretholde det tilbud, vi her har givet, om ikke den almindelige skatte- og afgiftsvej faktisk var bedre. Det var jo et tilbud, som ikke blev modtaget. Løvrigt kører man nu — trods det, at man fra konservativ side har været med til at droppe forsikringstanken — påny op med privat forsikring med henvisning til, at direktør Børge Sørensen mener at have kunnet beregne sig til, at det for unge vil være meget, meget billigere at tegne privat forsikring.

Jeg mener, det ærede medlem hr. Poul Møller bruger forkerte tal. Naturligvis forlanger jeg ikke, at han skal stå inde for, hvad en anden har beregnet og anvendt, men han anvendte nogle tal selv — som jeg ganske vist ikke har kunnet læse i fortrykket, fordi dette endnu ikke foreligger, men som jeg kan læse i „Dagens Nyheder“ —

og deraf fremgår det, at den skattepligtige indkomst på 10 000 kr. skal betale 132 kr. i skat de to første år for at opnå 408 kr. Det er ikke rigtigt. Hvis man slår op i tabellerne i forslaget, ser man, at det forholder sig anderledes. Man regner med 132 kr. som det første års bidrag, men når fradragsreglerne derefter virker ind, kommer det til at virke helt anderledes. Man bør, hvis man vil vurdere tingene, i det mindste bruge de rigtige tal. Det samme må jeg også sige om direktør Børge Sørensen; han regner med 400 kr. i to år, men disse tal er ingen steder nævnt; han regner med bidrag, før der er trukket fradrag fra, og ikke med de faktiske udgifter for vedkommende familie.

Dertil kommer jo, at vi ikke kan få at vide, på hvilket grundlag den forsikring, der arbejdes med, er udregnet. Der siges, at den, der har 10 000 kr. i skattepligtig indkomst om året, ved at bruge 400 kr. til privat forsikring kan opnå 3 000 kr. årlig, når han bliver gammel, d. v. s. om 35—40, måske 47 år, mensens efter forslaget en mand med 10 000 kr.s indtægt skal betale 400 kr. årlig, siger man — og det er altså forkert — for at få 1 500 kr. Hvilket aktuar-mæssigt grundlag har man anvendt? Jeg har på et møde spurgt derom, men fik det ikke oplyst. Nu spørger jeg her, da det ærede medlem hr. Poul Møller har brugt tallene. Jeg lyttede meget opmærksomt til en vending om helårsbeskæftigede på under 55 år. Hvad betyder nu det i en aktuar-mæssig beregning? Det var interessant at få det at vide. Jeg tror godt, jeg kan sige lidt om det uden at have tallene. Det betyder faktisk, at man regner på den måde, at vedkommende tegner individuel forsikring for sig selv og lader den løbe i 42—47 år og opnår 3 000 kr. Men hvis vi følger forslaget og skærer alle, skal vi sige halv-gamle — jeg beder undskyldte udtrukket — fra, de skal ingenting have, ikke en øre, og vi skærer alle dem fra, der ikke kan betale folkepensionsbidrag, fordi de har for små indkomster, de skal heller ingenting have,

[Bundvad.]

så kan man efter regeringsforslaget opnå samme gunstige resultat, selvfølgelig. Men det er ikke det, der her er tale om. Her er tale om, at vi skal også dække de halvgamle ind og de gamle og også dem, der ikke har råd til at betale forsikringsbidrag selv, og derved kommer vi til de størrelser, som der her tales om.

Nu prøver man altså fra konservativ side at appellere til de unge og sætte dem op imod de gamle, medens man støtter sig til den betragtning, at enhver kan klare sig selv, og så kan Fanden tage den sidste. Det er den tanke, der ligger i det, som man nu fra konservativ side kører frem med.

Jeg beklager meget, at man efter disse års undersøgelser i kommissionen, hvor det blev slået fast, at en privat forsikringsordning ikke duer, nu tager den tanke op på dette nye og efter min mening helt forkerte sociale grundlag. I stedet for vil man nu have lempet fradragsreglerne udover det, regeringsforslaget går ud på, og det kan vi diskutere. Det forslag, der nu er kommet fra konservativ side, går ud på, at det fradragsfrie beløb skal være lige så stort som grundbeløbet, og derefter skal fradraget foretages med 50 pct. Hvis man regner i en fart uden at hænge sig i de enkelte kronebeløb, kommer man til det resultat, at efter de konservatives forslag kan en indtægt i København for et ægtepar lige under 13 000 kr. opnå delvis aldersrente. Eller sagt omvendt: aldersrenten falder ikke væk før ved en skattepligtig indtægt på 13 200 kr.; det svarer til en indtægt på 17 000—18 000 kr. Det kan man også have som rente af formue, og det vil sige, at hvis vi regner med 4 pct.s afkastning, kommer vi til en formue på 420 000—425 000 kr.

Jeg nævner de tal af en ganske bestemt grund. Der er tale om folk over 67 år, og så må man da spørge: Hvor mange i dette land over 67 år har 17 000—18 000 kr. i indkomst eller 400 000 kr. i formue? Jeg tror, man må komme til det resultat, at det er et lille antal. Så er det, man må spørge igen: Skal man da opretholde fradragsreglen, beregninger, skemaer og alt dette bare for at skumme de få fra, medens hele den øvrige del af befolkningen skal underkastes kon-

trolregler? Jeg sætter spørgsmålstegn ved det.

Det konservative forslag, som blev nævnt i går, indeholder ikke en øre til de nuværende rentemodtagere, der ikke har indtægt ved siden af. Det er 100 000 personer, det drejer sig om. Og i denne forbindelse vil jeg gøre en bemærkning til det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen, der, såvidt jeg forstod, havde den opfattelse, at aldersrenten var steget, skal vi sige relativt kraftigt, og nævnte procentsatserne. Jeg tror nok, man skal være forsigtig med procentsatser i dette forhold, for man kan sagtens få høje procenter på små tal. Skulle vi ikke tage de faktiske tal og sige, at selv om renten er steget, så er den dog i København i dag ikke større end 4 400 kr. for et ægtepar, og er det udtryk for en stor stigning, så må man da i hvert fald mene, at renten har været altfor lille før. Jeg tror ikke, det vil være muligt at komme igennem med en ordning, der ikke indeholder forbedringer også til dem, der ingenting har ved siden af, og så må vi derudover tale om, hvor vidt vi skal gå med fradragsreglerne. Men jeg synes, man må have lov til at hævde, at hvis man går så langt op med fradragsreglerne, er det lige på grænsen af, at de er helt rettet ud. Ellers henviser man til det Dich'ske forslag, og det er der sagt andre bemærkninger om.

Det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen sagde, at den økonomiske situation og låneforholdene i landbruget vanskeliggør generationsskiftet. Det er rigtigt, og derfor kunne man også tænke sig, at vi på grundlag af et forslag fra realkreditkommissionen kunne komme frem til en anden ordning. Men jeg tror da, det er lige så rigtigt at sige, at en folkepension af en vis rimelig højde i høj grad ville lette generationsskiftet. Nu bliver man jo måske hængende længere, end man i og for sig har lyst til.

Det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen talte, som om det var videnskabeligt bevist, at folkepension skader opsparingen. Men det er det jo ikke, tværtimod. Et medlem kan påstå noget andet, et andet medlem kan påstå noget andet, men man kan jo prøve at tænke sig hen et sted, hvor man har en folkepension, og se, hvorledes forholdene der ser ud. Jeg må da konstatere,

[Bundvad.]

at Sverige ikke har haft skade af folkepensionen og Schweiz heller ikke. Jeg kan også henvise til, at direktøren for statsanstalten for livsforsikring fornylig til „B. T.“ udtalte, at han ikke mente, at en folkepension ville skade opsparingen. Det ligger jo i den kendsgerning, at hvis man giver folk et godt grundlag at bygge på, så vil de kunne spare op og øge deres arbejdsindsats og i det hele taget skabe sig et eksistensgrundlag, og så vil man kunne bygge ordninger ovenpå. Det er det, vi fra vor side gerne vil gå ind for, og vi tror, at det er muligt.

Lad mig slutte med at sige, at selvom de konservative ikke vil være med, men bare i øjeblikket vil nøjes med at lempe fradragsreglerne og for fremtiden henvise til Jørgen Dich, så tror jeg dog, at der er megen forståelse for det andet synspunkt: at en konstruktiv socialpolitik i sig selv indebærer en stor fordel. Det er min fornemmelse, at der kan vi også møde venstre, og det udtrykker jeg håb om.

Lorentzen: Når en fagminister taler her i tinget om de sager, der sorterer under ham, plejer alle at lytte, selvom man er uenig med ham, for med den store embedsmandsstab, han har til rådighed, er det, han siger, gerne meget sagligt og velfunderet, således at man som regel høster udbytte af det. Sådan var det også med begyndelsen af den højtærede socialministers tale, men da der var gået et lille stykke tid, hørte man — jeg ved ikke rigtig, om det var, fordi der er radio og fjernsyn på — andre røster. Jeg må indrømme, at jeg efterhånden følte det, som om jeg var kommet til et vælgermøde. Jeg ved ikke, om det er helt korrekt, at man i en situation som denne, hvor vi drøfter et meget dybtgående og alvorligt spørgsmål, et spørgsmål af stor rækkevidde, om jeg så må sige slår over i vælgermødetale. Nu ved jeg naturligvis nok, at den højtærede socialminister ikke har betænkelighedens nådegave, for han er jo en strålende optimist uden større hemninger på det økonomiske område, og det bar hans tale da også præget af.

Af de mere saglige ting, der blev sagt i svaret til mig, vil jeg først og fremmest

fremhæve det med bestemmelsen om dispensation fra aldersgrænsen. Jeg skal søge ganske kort at dokumentere, hvor oplagt urovækkende en sådan fortolkning er. Der står, som den højtærede socialminister sagde, i loven, at når svigtende helbred eller andre ganske særlige omstændigheder taler for det, kan kommunalbestyrelsen med to trediedeles majoritet o. s. v. undtagelsesvis tillægge en mand aldersrente. Det bliver imidlertid til noget ganske andet i de bemærkninger, der følger lovforslaget. Der står:

„Den gældende affattelse af stk. 3 forhindrer imidlertid ikke en rummelig fortolkning af dispensationsbetingelserne...“.

Nu vil jeg gerne spørge medlemmerne af det høje ting: Kan de læse de pågældende ord i loven således, at det er berettiget at føje ind i bemærkningerne til lovforslaget, at de indeholder muligheder for en rummelig fortolkning? Det er en af de store skavanker ved dansk administration i dens forskellige led, at den ikke nærer tilstrækkelig respekt for de love, der bliver vedtaget, men fortolker dem og lægger en hel bunke andet ind i dem, således at den økonomiske rækkevidde af mange af lovene på grund af fortolkningens kunst overhovedet ikke lader sig kontrollere.

Så var den højtærede socialminister så venlig — den højtærede socialminister er jo af naturen en såre venlig mand — at sige, at det er naturligvis rigtigt, at det ikke er det forslag, socialdemokratiet var gået til valg på, der er fremsat her i tinget. Det er vist en meget mild fortolkning, og det er vist også en rummelig fortolkning, for hvad var det for et forslag, det gik til valg på? Det var et fantasifoster og intet som helst andet, en ordning, der skulle gennemføres i løbet af 30 år frem i tiden. Må jeg spørge: Hvilken værdi har det, at vi går rundt og fortæller, at om 30 år vil vi gøre dit og dat? Mange af os lever ikke til den tid, og hvordan er dansk økonomi og i det hele taget verden til den tid? Det ved vi intet som helst om. (*Oluf Pedersen:* Men det gav stemmer!). Det var formentlig også formålet med det.

Så spørger man: Hvad vil venstre? Ja, det har jeg, såvidt jeg evnede det, givet udtryk for i mit første indlæg. Jeg har egentlig altid opfattet meningen med en første behandling således, at man stort

[Lorentzen.]

set kun skulle angive linien, medens detaljerne blev gennemgået først og fremmest i udvalget og derefter ved anden behandling.

Der har været talt så meget om opsparring. Hvis man koldt og forstandsmæssigt skulle søge at finde ud af, hvad der vil gavne opsparringen mest, er der i hvert fald for mig ingen tvivl om, at så skal aldersrentens grundbeløb ikke være for store, samtidig med at de såkaldte pensionsbeløb er forholdsvis beskedne, for hvad vil der så ske? Der vil ske det, at folk siger: afstanden mellem de to tal er så kolossal, at de 30 pct., som i og for sig var berettiget til aldersrente i øjeblikket, men som ikke tager den, mere og mere svinder ind, og derved bebyrdes det offentlige med store udgifter.

Der har været talt meget om det af min udmærkede partifælle hr. Elmquist i kommissionen stillede forslag. Jeg har iøvrigt også nævnt, at vi skulle se på det, og at vi havde sympati for det. Men når man taler om, at hr. Elmquists forslag også regnede med en ekstra skat, må jeg dog dertil sige, at der er sket et og andet her i Danmark siden da. Vor økonomiske situation er ikke så god i dag, som den var for et par år siden.

Den højtærede finansminister, som jo er en saglig mand, har også talt, og det er såre naturligt, da det er ham, der skal skaffe pengene. Den højtærede finansminister spurgte, om venstre er villig til at påpege, hvilke besparelser der kan være tale om. Jeg må sige, at det tilkommer jo egentlig en finansminister, der kender hele statens regnskab, at komme med forslag til besparelser; men hvis den højtærede finansminister har interesse i at se sagen udfra vort synspunkt og i at få os med i et forlig, skal jeg gerne prøve at løfte sløret for noget af det, jeg har tænkt på. Det er givet, at man kan standse udgiftsforøgelsen ved at udskyde nogle lovforslags gennemførelse til senere, for hvis skuffen er fyldt med en masse kostbare forslag, man ønsker gennemført i den nærmeste fremtid, særlig hvis tiden stunder mod valg, kan det blive så kostbart, at ingen kan trække læsset. Jeg tænker her f. eks. på det foreslåede tvungne 8. skoleår, hvis gennemførelse ikke vil være nogen helt billig foranstaltning. Eller var det ikke på sin plads at undersøge administrationen af

loven om ungdomsundervisningen? Det er givet, at denne lov koster langt mere i dag, og at den støder på meget større modstand, både i kommunerne og i befolkningen, end det var tilfældet, da den blev vedtaget.

Det ville måske også være rimeligt at spørge sig selv, om man ikke skulle have fulgt venstre, da vi ønskede en maksimalgrænse for statens tilskud til byggeriet af højskoler, landbrugsskoler o. s. v. Jeg fik for nogle dage siden på et møde at vide, at Esbjerg Arbejderhøjskole har kostet 4,4 mill. kr. Jeg ved ikke, om tallet er rigtigt, men hvis der er nogen, der mener, det er forkert, er der lejlighed til at afkræfte det nu. Hvis det er rigtigt, betaler staten et tilskud på 3½ pct. af disse 4,4 mill. kr. Der må dog være grænser for, hvor langt Danmark skal gå med hensyn til flothed, selv om den høje regering måske kan forevise en film om denne skole, om dens indretning og om, hvor kostbart den er udstyret.

Dernæst et andet spørgsmål, et gammelt, som jeg kunne tænke mig man skulle se på, nemlig spørgsmålet om skolebespisning. Jeg tror heller ikke, der vil ske det fjerneste ved, at socialministeren gemmer sine forslag om mødrehjælpsinstitutionerne og om den såkaldte appelinstant for invalideforsikringsretten.

Der er muligheder nok at tage fat på, og jeg tror egentlig, at der dybt inde i det radikale venstres rækker vil være lydhørhed overfor tanken om først og fremmest at prøve at finansiere loven ved besparelser på de offentlige udgifter i forbindelse med en standsning af en yderligere strøm af udgifter udover det danske folk.

Poul Møller: Jeg er næsten helt bange for at gøre nogle bemærkninger til den højtærede socialminister, for det kan måske give anledning til, at tinget for tredje gang får forelagt de tre lovforslag; men jeg går ud fra, at den højtærede socialminister nu er overbevist om, at vi her i tinget ved, hvad de indeholder, og at det kun var til tingets brug, han påny fremsatte lovforslagene i sin replik.

Jeg vil gerne overfor den højtærede socialminister og det ærede medlem hr. Bundvad gøre nogle bemærkninger vedrørende min og mit partis principielle stilling til disse forslag. Jeg forstod såvel på den højtærede

[Poul Møller.]

socialministere som på det ærede medlem, at man har fået den opfattelse, at vi afviser forslagene blankt. Det gør vi aldeles ikke. Det ene forslag ønsker vi forbedret på væsentlige punkter, nemlig det, der drejer sig om fradragsreglerne, om, hvor stor indtægt man må have ved siden af aldersrenten. Her er det, vi anser det for vigtigst først at sætte ind. Det andet forslag, forslaget vedrørende hjælp til enker, har vi også taget til os, men jeg har sagt, at vi hellere ser deres forsørgelse lagt fast i folkeforsikringsloven end i loven om offentlig forsorg. Hvad angår det tredje forslag, om folkepension, afviser vi dele af det, og jeg skal nærmere begrunde, hvad det er, vi afviser.

Vi afviser for det første dette, at man her kommer med et forslag, som forudsætter, at dette lands rigdom vil stige hvert andet år. Hverken den højtærede finansminister eller den højtærede socialminister har i dag givet os nogen som helst redegørelse for, hvorpå de bygger det skøn, at det, vi ikke har råd til i dag, skulle vi have råd til i 1959 og 1961. Jeg betragter det, for at sige det rent ud, som uærligt at komme med forslag om en sådan opbygning. Man taler om vort forslag fra 1954. På det tidspunkt stod socialdemokratiet med et forslag om 5 000 kr. årlig til alle gamle. Det forslag har man ikke stillet nu, man er kommet helt ned på 408 kr. i de første to år fra 1957 til 1959. Hvis det ikke lugter af økonomiske betæneligheder, ved jeg egentlig ikke, hvad der gør det. Det kan kun være økonomiske betæneligheder, der har gjort, at man er dejet ned fra 5 000 kr. til 408 kr.

Vedrørende denne opbygning vil jeg gerne sige, at vi vil ikke lovgive på den måde, at vi binder tinget, binder den bevilgende myndighed til hvert andet år at skulle forøge skattebyrden. Vi afviser en bidragsbetaling, hvor man i princippet er gået ind på en proportional skat — nu vil jeg gerne have, at den højtærede socialminister lytter lidt, for at ministeren ikke igen skal misforstå, hvad jeg siger. Vi afviser en bidragsbetaling, hvor man officielt er gået ind på vort princip, men har lavet således om på det, at man selv i bemærkningerne må erkende, at der ikke længere er tale om proportional betaling, men at man ved hjælp af 1 000 kr.s nedslag har skabt en progressiv

skala; det står at læse i bilaget til forslaget om folkepension. Vi afviser at gennemføre et forslag som dette, uden at der samtidig — og det var den gennemgående linie i min tale i går — skabes en ordning for fremtiden, der sikrer den nødvendige aldersomsparing.

Vore kommissionsforslag er således opbygget, at de både tager sigte på den nødvendige overbygning nu overfor de inflationsramte og for fremtiden peger på en opsparingsordning, som kan være tilstrækkelig til at få den store brede befolkning med.

Det er blevet nævnt her både i dag og i går, at man kunne have forliget denne sag i kommissionen; når vi ikke har kunnet tilråde dette, er det simpelthen, fordi vi hele tiden havde den principielle opfattelse, som også findes udtrykt i vor tillægsbetænkning, at denne sag ikke egnede sig til et kommissionsforlig. Vi havde den bestemte opfattelse, at den ikke egnede sig til det, fordi den offentlige drøftelse af dette spørgsmål ikke var ført til bunds og ikke ville blive ført til bunds, før kommissionens materiale forelå til offentlig behandling. Jeg tror, man må sige, at denne opfattelse i de måneder, der er gået, siden kommissionsbetænkningen forelå, har vist sig berettiget. Jeg tror ikke, det ville have været sundt og rigtigt, om vi for nedrullede gardiner, inden problemet var gennemdrøftet offentligt, havde sluttet et politisk forlig, skabt et *fait accompli*, der havde bundet landet til stigende udgifter mange år frem i tiden og til øgede skattebyrder, uden at nogen af de væsentlige og principielle indvendinger var kommet frem i den offentlige debat forinden.

Det er meget godt med kommissioner, men sagkyndige kommissioner har først og fremmest den opgave at belyse problemerne, at skaffe materiale frem om problemerne, og afgørelsen af spørgsmålet, om der skal bevilges 600, 700, 800 eller 1 000 mill. kr. i en nærmere bestemt årrække til de gamles forsørgelse, ligger hos folketinget; det er tinget, ikke en kommission, der skal afgøre det. En kommission kan ikke se på alle de andre krav, der melder sig. Vi kan ikke i en folkeforsikringskommission sidde og afgøre, om eet krav skal have fortrinsret fremfor andre, det kan kun folketinget afgøre. Vi kan ikke i en folkeforsikringskommission sige, om staten og skatteborgerne i den givne

[Poul Møller.]

situation har råd til at gennemføre det eller det. Det kommer an på den situation, hvori man fremsætter forslaget, ikke den situation, hvori kommissionen behandler det. Derfor var vi af principielle grunde imod, at man for nedrullede gardiner skulle forlige denne sag.

Man har i dag nævnt vort forslag i kommissionen, idet man naturligvis kun tager det ene forslag og ikke gør opmærksom på, at vi stillede to andre forslag, netop stillede forslag om opbygningsfremmende foranstaltninger ved siden af overbygningsforslaget. Vi stillede i kommissionen et overbygningsforslag, der betød en femtedel af det, regeringen var gået til valg på. Dette overbygningsforslag blev, som det ærede medlem hr. Bundvad rigtigt bemærker, fremsat i maj 1954. Det var efter vor opfattelse et forslag, som på det tidspunkt havde haft mulighed for at blive gennemført, et tidspunkt, da landet var 500 mill. kr. rigere, og da regeringen endnu ikke havde gennemført for 600 mill. kr. forbrugsbegrænsende afgifter for befolkningen.

Man må se i øjnene, at denne sag også har noget med skattebyrden at gøre; det har noget med den samlede skatte- og afgiftsbyrde at gøre, når man i mellemtiden mellem afgivelsen af en kommissionsbetænkning og frem til en folketingsdiskussion har forøget skatte- og afgiftsbyrden med 600 mill. kr. om året; så stiller det sig anderledes med hensyn til, hvad folketinget kan vedtage af nye byrder for befolkningen. På et vist tidspunkt er reserveerne jo opbrugt, derfor må man stille sig anderledes. Det er også det, regeringen gør. Jeg kan ikke forstå, at regeringen ikke kan forstå vore økonomiske betænkeligheder, når de økonomiske betænkeligheder dufter op af dette forslag så stærkt, som de overhovedet kan. Der er ingen mening i at komme med 408 kr. nu og 900 kr. om 4 år, hvis man troede, vi havde råd. Derfor vil jeg gentage mit spørgsmål, gentage det igen og igen også under udvalgsforhandlingerne: Hvad er det, der gør, at man tror, vi får bedre råd i 1959 end i 1957, og bedre råd i 1961 end i 1959? Vi er altså villige til at forhandle på grundlag af en ordning, hvori der er tilstrækkelige opsparingsfremmende elementer, en ordning, som bliver økonomisk over-

kommeligt under hensyn til den øgede skatte- og afgiftsbyrde, som er lagt på befolkningen, siden kommissionens betænkning og dermed vor betænkning blev afgivet.

Den højtærede socialminister gjorde dernæst nogle bemærkninger om det Dich'ske forslag og sagde, at nu var vi på tilbagetog til dette Dich'ske forslag. Den højtærede socialminister vil ved at læse kommissionsbetænkningen se, at vi i vor hovedbetænkning fra første færd tilsluttede os det Dich'ske forslag. Jeg beder om den højtærede formands tilladelse til at citere kommissionsbetænkningen side 147, hvor der står som vort forslag C med underoverskriften:

„Professor Jørgen Dichts forslag. Det af professor Dich i kommissionen skitserede forslag, der er gengivet pag. 161, har påkaldt stor interesse indenfor det konservative folkeparti, som gerne ønsker at bidrage til dets gennemførelse, såfremt man fra anden side nærer samme ønske.“

(*Socialministeren* [Strøm]: Det gør vi jo ikke!). Det skal da vise sig under udvalgsbehandlingen, højtærede socialminister. Det ville være tåbeligt af os, om vi straks på forhånd opgav at samle tilslutning til forslaget. Det er det, der skal vise sig under folketingsbehandlingen, det er det, vi skal drøfte under udvalgsbehandlingen, om vi kan få vort synspunkt anerkendt.

Man siger, at når vi har afvist den obligatoriske forsikring, kan man ikke forstå, at vi ikke afviser den frivillige forsikring. Hvad er dog det for et synspunkt? Skulle man afskaffe al livsforsikring her i landet? Skulle man, fordi det ikke er muligt at gennemføre en obligatorisk folkeforsikring, gå ud og sige, at nu skulle livsforsikringselskaberne nedlægges? Det var dog et mærkeligt synspunkt. Tværtimod må vi sige: når det ikke er muligt med en obligatorisk folkeforsikring, vil det i høj grad være at foretrække, om så mange som muligt frivilligt tegner forsikring. Det er det, vi forsøger at få dem til. Der er forskel på at tvinge folk ind i en forsikringsform og at animere dem til frivilligt at spare. Det er måske den afgørende forskel mellem vort livssyn og andres: om det offentlige skal bestemme over befolkningens forbrug og opsparingsvaner eller ej. Det, man skal prøve på, er at gøre det muligt for befolk-

[Poul Møller.]

ningen selv at bestemme sine forbrugs- og opsparingsvaner. Det er det, det Dich'ske forslag, som vi altså forsøger at samle tilslutning til her i tinget, hvilket må være vor parlamentariske ret, bygger på: at der ved denne lejlighed, da folketinget skal gennemføre aldersforsørgelsen mange år frem i tiden, bliver et incitament, der tilstrækkeligt kan opmuntre den store brede befolkning til at gå ind i en positiv opsparing for at skabe den nødvendige opsparende kapital.

Jeg vil gerne gøre nogle bemærkninger vedrørende prioritetsfølgen mellem de sociale krav. Også her syntes jeg, at socialministeren ligesom sprang over, hvor gærdet er lavest, for han siger — jeg tror, finansministeren sagde noget lignende — at der ikke havde været nogen særlig interesse for disse sociale krav fra anden side, og han forstod, at den interesse, vi nu viste for dem, ville gøre det lettere at komme med sådanne forslag. Det er netop det, vi hele tiden har vidst, at dette forslag lå i baggrunden. Vi har vidst, at det skulle frem, at det var regeringen næsten på ære forpligtet til at fremsætte. Efter den valgkampagne, der fandt sted i 1953, var den nuværende regering nødt til på en eller anden måde at komme med et forslag her. Det har måttet præge vore synspunkter overfor andre udgiftskrævende love således, at vi har måttet passe på, at der kunne blive noget til dette formål. Det skulle socialministeren egentlig ikke være ked af.

Det, der for os er formålet med denne debat, og hvis vi ikke får svar på det under denne debat, må vi have det under udvalgsbehandlingen, er: Mener regeringen, at vi både har råd til at gennemføre dette forslag og at gennemføre skolereformen, som der også er fremsat forslag om, og gennemføre en række andre forslag, som også trænger sig på? Boligsaneringen nævnte jeg i går, lad mig fortsætte med sindssygeforsorgen, forsorgen for de kronisk syge og mange andre ting. Skulle vi ikke finde ud af en prioritetsorden, som ikke kunne lægges fast i folkeforsikringskommissionen, fordi den ikke havde noget med andre sociale krav at gøre?

Skulle man ikke også tage de store årganges problem ind i denne prioritetsorden? Var det da ikke rimeligt, der blev

lagt en plan, fordi det koster penge alt sammen? Skattepotentialet, det, der kan betales i skat, er alligevel et begrænset beløb. Jeg håber altså, vi kan få at vide af regeringen, om den ønsker det hele igennem, eller den vil begrænse sig til nogle ganske bestemte formål og sige: disse anser vi for at være vigtigere end de andre. Vi mener ikke, det er rigtigt, hvis socialdemokratiet i fremtiden skal gå ud på en bred front og love at opfylde alle sociale krav og så lade os som opposition sidde og passe det ind i den finanspolitik, som regeringen har valgt. Det kan dog ikke være oppositionens opgave overfor alle disse udgiftskrævende foranstaltninger at skulle være dem, der skal holde igen og pege på, om vi har råd eller ikke råd til de forskellige ting, medens regeringen bare kan byde gaver, bare kan give løfter og derigennem prøve at stimulere befolkningens interesse i at holde regeringen.

Jeg manglede kun een ting i socialministerens tale i formiddags, og det var en redegørelse for den sidste udvidelse af dette forslag, som regeringen har ladet foretage, efter at det er fremsat. Vi havde egentlig troet, vi var færdig med spørgsmålet, hvis denne lovgivning blev gennemført; så lå de gamles forsørgelse fast. Men nu ser man, at den højtærede trafikminister skaber en yderligere udbygning på denne lovgivning ved at love de gamle fribilletter til banerne. Vi vil gerne vide nu, hvad regeringen iøvrigt har i posen til de gamle. Hvad er det, man vil have igennem? Lad os få det hele samlet, så vi kan behandle det under eet. Det ville være rart at få et helhedsindtryk af, hvad der skal ofres på de gamle. Er der andet end banebilletterne? Er der andet, man vil give de gamle? Lad os høre det, så vi kan vide, hvad det er, vi har med at gøre.

Den højtærede finansminister besvarede nogle spørgsmål, jeg havde stillet til ham, og han forsvarede bemærkningerne til lovforslagene, som han syntes var udmærket forberedt. Det kan man jo have forskellige meninger om, og jeg har altså en anden anskuelse her end den højtærede finansminister, måske fordi jeg kun har selve lovforslagene og bemærkningerne hertil at holde mig til, medens den højtærede finansminister har alt det øvrige materiale. Jeg har den anskuelse, at der med hensyn til bidrags-

[Poul Møller.]

betalingen, beløbenes opgørelse, ikke i bemærkningerne til lovforslagene er givet fyldestgørende oplysninger. Den højtærede finansminister morede sig med at sige, at jeg vist ikke havde læst bemærkningerne om, hvad ordningen ville koste i det 3., 4., 5. og 6. år. Jo, det har jeg. Der står i bemærkningerne:

„De foreliggende oplysninger tyder på, at de foreslåede satser for pensionsydelse vil medføre, at de årlige udgifter i løbet af 5 år vil stige fra ca. 100 mill. kr. årlig til ca. 250 mill. kr.“

Færdig! Punktum! Det er på dette grundlag, man mener, at det danske folketing skal bevilge disse forhøjelser. Det skal være fyldestgørende oplysninger: at de foreliggende oplysninger tyder på, at udgiften vil stige fra 100 til 250 mill. kr. Var det ikke en idé, om man havde brugt de foreliggende oplysninger? Var det ikke en idé, om man havde gjort op, hvor stor en indkomstmasse der er tale om, hvor mange folkepensionister der skal betales til, og at man også oplyste, hvordan man er kommet til disse tal? Det er disse oplysninger, vi vil have, for ellers er vi ikke i stand til at tage stilling til denne sag. Selve facit kan vi godt se; men det er ikke nok for folketinget bare at få et facit stukket ud fra administrationen og så regne med det.

Vi fik nu nogle oplysninger, og dem takker jeg for. Vi fik at vide, at antallet af bidragydere var $1\frac{1}{4}$ million, og det er ikke stort mere end det, jeg nævnte i går. Den højtærede finansminister siger, at dette er en meget væsentlig del af samtlige statskatteydere. Man har altså på forhånd begrænset antallet af bidragydere ved kun at medtage statskatteyderne. Det ligger da udenfor vort princip ved bidragsbetaling. Der har ikke fra vor side været tale om, at kun statskatteyderne skulle med; men det har man altså valgt af en eller anden social grund. Af samtlige katteydere her i landet skal der nok være 1 million, der slipper for at betale dette bidrag.

Jeg hører, at man har anslået tjenestemændenes samlede indkomst til 1 milliard kr., og det beløb har man fradraget indkomstmassen. Også denne oplysning er jeg glad for. Jeg går ud fra, at denne skønsmæssige

oplysning er nogenlunde rigtig. Jeg synes egentlig, det er mærkeligt, hvis statens tjenestemænd, de kommunale funktionærer og tjenestemændene i koncessionerede virksomheder landet over, alle dem, der er omfattet af offentlige forsørgelsesordninger og pensionsordninger, tilsammen kun skulle tjene 1 milliard. Jeg må sige, jeg forstår det ikke, men jeg går ud fra, at når den højtærede finansminister siger, de kun tjener 1 milliard, er det kun 1 milliard. Det er i alt fald større beløb, det drejer sig om, når vi skal vedtage finansloven og kommunerne skal vedtage deres kommunebudgetter; men jeg erkender, at de skattepligtige indtægter udgør et andet beløb end det, der bevilges af staten og kommunerne. Alt dette havde det imidlertid været rart at få oplysning om i bemærkningerne; derfor må den højtærede finansminister ikke være fornærmet og vred, som det lod til han var, fordi vi stiller sådanne spørgsmål. Det er da sandelig folketingets opgave at prøve at finde ud af alt vedrørende den sag, man har med at gøre. Det er folketingets opgave at bore lidt i disse ting og prøve at finde frem til, hvilke tal der er relevante. Hvad skal vi ellers her, hvis vi bare skal sige ja eller nej til, hvad regeringen foreslår?

Det var de bemærkninger, jeg havde at gøre til de to højtærede ministre i anledning af deres svar i formiddags, og jeg tror, jeg samtidig har besvaret alt væsentligt i det ærede medlem hr. Bundvads bemærkninger til mig. Jeg vil dog gerne gøre et par enkelte bemærkninger herudover.

Med hensyn til bidragsprocenterne vil jeg sige til det ærede medlem hr. Bundvad, at det, jeg sagde i går, var, at direktør Børge Sørensens tal må inddrages i udvalgsbehandlingen; vi må have undersøgt og kontrolleret, om de er rigtige eller forkerte. Netop fordi det hele er så løst formuleret i bemærkningerne, er der ingen af os, der kan sige, om de er 100 pct. rigtige eller 100 pct. forkerte, og derfor må de med under udvalgsbehandlingen.

Jeg går ud fra, at der er enighed mellem de to flertalspartier i denne sal om bidragsprocenten, men der var noget i det ærede medlem hr. Svend Jørgensens tale, der tydede på, at dette alligevel ikke er tilfældet. Der blev henvist til besparelser på forsvars-

[Poul Møller.]

udgifterne. Jeg vil gerne høre, om regeringen har givet tilsagn om, at man vil forsøge at sætte bidragsprocenten ned ved at nedskære forsvarsudgifterne. Alle de udtalelser, vi hidtil har hørt fra regeringens side om forsvaret, har været så helt all right, at vi ikke har regnet med, at den høje regering på nogen måde ville være med til — for at finansiere dette forslag, for at komme igennem med lavere bidragsprocenter — at nedskære forsvarsudgifterne, sådan som det radikale venstre kunne ønske det.

Det ærede medlem hr. Bundvad sagde endvidere, at vort forslag om en stærk udvidelse af fradragsreglen i loven om folkeforsikring ville medføre et hav af kontrolregler, så at det var et spørgsmål, om det overhovedet var noget værd, når det var så få, der blev skilt ud. Ja, men disse kontrolregler skal vi have alligevel, for vi skal have gjort folks indkomster op; vi bliver jo ikke indkomstskattefri, folk skal alligevel udfylde selvangivelsesblanket, der skal alligevel finde en skattemæssig kontrol sted med alle disse selvangivelser, og et samarbejde mellem en kommunes skattevæsen og socialministeriet må forholdsvis let kunne finde sted.

Jeg vil gerne slutte disse bemærkninger med at sige, at vi fra vor side kan gå ind i en udvalgsbehandling ud fra den opfattelse, at det, det drejer sig om at finde frem til nu, er en holdbar ordning, en ordning, som kan vare, som ikke forøger skattebyrden i for høj grad, og som, samtidig med at den klarer det problem, vi står midt i: inflationsofrenes problem, lægger en linie for den fremtidige opsparring, lægger en linie for den fremtidige alderdomsforsorg, hvorefter målet ikke er, at man gradvis, med 2 års mellemrum, skal forøge folkepensionen; for hvis man først skaber den forventning i den første periode, vil det meget let gå sådan, at det eneste, folk regner med, er, at når denne lovgivning om 5—6 år skal revideres, så går man videre fra de 1 500 kr. — og så nærmer man sig det mål, som socialdemo-

kratiet har stillet befolkningen i udsigt: den fulde offentlige forsørgelse.

Hvis vi kan blive enige om, at målet ikke er den fulde offentlige forsørgelse, hvis vi kan blive enige om at sikre, at inflationen ikke skal tære for stærkt på de gamle, enige om at lægge en opsparingsfremmende linie ind i det lovgivningskompleks, vi her behandler, således at det ikke blot bliver udtryk for en fordelingspolitik, men også bliver en appel til den brede befolkning om at spare op, og kan vi endelig blive enige om at tage progressionen ud af bidragsbetalingen — ja, kan vi blive enige om disse ting i stedet for at lovgive for økonomiske situationer, som vi ikke kender, nemlig ved at forudsætte større rigdom i samfundet, end der virkelig er tilstede, da skulle der være mulighed for, at det høje ting i løbet af den kommende samling kan nå at skabe en helhed i vor fremtidige alderdomsforsørgelse og derigennem nå frem til en alderdomsforsørgelse, som vi kan være bekendt, og som sikrer den fremtidige opsparring.

Svend Jørgensen: Der var jo enighed i kommissionen om at opgive folkeforsikrings-tanken; den lod sig på grund af de vældige fonds, som udkrævedes, ikke praktisere; 25—30 milliarder kr. ville det koste, eller lige så meget som al Danmarks jord er værd — fik vi at vide i kommissionen. Det var nok til at afholde kommissionen fra at gå videre ad den vej. I stedet for gik alle partier ind for folkepensionering. I går erfarede vi, at det gjorde de ganske vist, men med større eller mindre varmegrad. Det ærede medlem hr. Lorentzen erklærede, at venstre ville ikke gå ind til arbejdet i udvalget med bind for øjnene. Nej, det er der heller ingen der forlanger. Man skal få lov til at se alt det, man vil: kommissionens papirer, referater o. s. v., o. s. v.; kun må vi tidligere kommissionsmedlemmer bede indstændigt om, at man nu ikke får kommissionen om igen — den sad som bekendt i 7 år og holdt hele 43 møder.

Inden jeg går nærmere ind på det ærede

[Svend Jørgensen.]

medlems tale, må jeg have lov til at anholde en enkelt udtalelse, som blev fremsat i går. Det ærede medlem sagde, at venstre fra gammel tid har næret ønske om at slække på zonegrænserne, men at det hidtil ikke var blevet hørt. Jeg må gå ud fra, at hukommelsen her har spillet det ærede medlem et puds, og jeg nødsages derfor til at minde om, at da vi for 2 år siden gennemførte en forbedring af aldersrentemodtagernes kår, blev der på det radikale venstres initiativ gennemført en ordning, som betød en meget væsentlig forbedring for aldersrentemodtagerne i zone II og zone III — altså i landkommunerne og i købstadkommunerne.

Det ærede medlem gjorde sig til talsmand for, at der blev adgang for folk til at opsætte i nogle år at hæve folkepension, hvorefter de skulle kunne få mere, altså det samme princip, som findes i forbindelse med aldersrentens ventetillæg. Det spørgsmål har — jeg sagde det allerede i går — også været drøftet i mit parti, så det bliver vi forhåbentlig nok enige om.

Lidt mere betænkelig blev jeg, da det ærede medlem begyndte at tale om, at pristalsreguleringen var sløjftet i forslaget, hvilket han var meget ked af. Ja, det blev nærmest sløjftet af praktiske grunde. Vi må nemlig huske på, at der sidder nogle travle mennesker rundt om på landets kommunekontorer; dem bliver der stadig dynget mere og mere arbejde på, og det var for at lette dem i deres arbejde, at pristalsreguleringen blev taget ud. Men der skal jo nedsættes et udvalg, og det vil være det rette sted til drøftelse af dette spørgsmål, som vi vel også finder en løsning på. I udvalget kan vi ligeledes drøfte eventuelle besparelser, som det ærede medlem jo i går lyste efter og var så ivrig efter at erfare det radikale venstres stilling til. Det glæder mig nu at høre, at venstre er villig til at se på besparelserne; jeg har allerede peget på en uproduktiv udgift, som der kan spares meget væsentligt på.

Spørgsmålet om udgifternes dækning igennem den 6-årige periode må jo blive genstand for videre forhandling. Heraf må det fremgå, i hvilket omfang bidrag og besparelser kan kombineres. Jeg anser det for rigtigt, at der i forslaget er angivet de bidragsprocenter, som vil kunne give dæk-

ning de første to år. Det kan ikke nytte, at venstre møder med forsikring om sympati, men iøvrigt med tomme hænder. Det skal vise sig under de kommende forhandlinger, i hvilket omfang der bliver mulighed for besparelser på uproduktive udgifter. Det er indlysende, at i samme grad det sker, baner man vejen for en tilfredsstillende folkepensionering.

Endelig fastslog det ærede medlem, at venstre er positivt indstillet overfor de tre lovforslag. Den udtalelse er jeg glad for, og jeg tager den som et godt varsel for det kommende udvalgsarbejde.

Ved siden af de mange rigtige ting, som det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen sagde, var der på afgørende punkter udtalelser, som synes helt urimelige. Det gælder det ærede medlems udtalelse om, at man her foretager sig det farlige at lade staten overtage ansvaret for hele befolkningens alderdom. Hvordan kan en økonomiprofessor påstå noget så urimeligt, som at de folkepensioner, folkettinget med dette forslag binder sig til, skulle tage ansvaret fra hele befolkningen, at en folkepension på 1 500 kr., som der her er tale om, skulle gøre folk letsindige og undergrave opsparingen? Jeg synes, det ærede medlems betragtninger vidner om mangel på psykologisk forståelse af menigmands tankegang. Det beskedne pensionsbeløb, der her foreløbig er tale om, og som modtagerne véd ikke forringes ved, at de selv er sparsommelige, vil give mangfoldige af vore medborgere et incitament til yderligere opsparing. Vi må selvfølgelig på ethvert givet tidspunkt fremover vurdere den da foreliggende økonomiske situation i forbindelse med videreførelsen af folkepensioneringen. Det, folkettinget skal tage ansvaret for nu, er den 6-årige ordning, som her foreligger til forhandling.

Da jeg sad og hørte på de rædsler, som det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen fremmanede som følger af dette lovforslag, hvis yderste økonomiske konsekvens om 6 år er 250 mill. kr., måtte jeg sige til mig selv: Hvorfor er det ærede medlem aldrig under oprustningens gennemførelse stået frem og har sagt, hvilke vældige økonomiske farer de hundreder af millioner kroner øgede udgifter betyder for landets økonomi, en fare, som er mange gange større end de økonomiske konsekvenser af folkepensionering?

[Svend Jørgensen.]

neringens gennemførelse? Jeg siger intet til, at det ærede medlem har den mening, at disse rustningsbyrder skal bæres, men jeg bebrejder det ærede medlem, at han, når han nu fører skræmmetale overfor en langt, langt mindre vidtgående foranstaltning som folkepensioneringen, aldrig har søgt at klarlægge de økonomiske konsekvenser af oprustningen.

Må jeg dernæst sige et par ord om det ærede medlem hr. Poul Møllers stilling til sagen. Det ærede medlem vil have folkepension, for han vurderer sagen højt, siger han; men han vil ikke have folkepension på den måde, dette forslag angiver; dels vil det hemme opsparingen, dels bliver det urimelig dyrt, siger det ærede medlem. Dernæst foreslår han med henrivende in-konsekvens en anden fremgangsmåde, som i hvert fald i begyndelsen vil blive adskillige gange dyrere end fællesforslaget. Forstå det, hvem der kan. Her er ingen bekymringer, hverken med hensyn til tid eller kriser eller valutavanskeligheder. Vi vil øge det fradragsfri beløb, siger det ærede medlem. Ja, det er selvfølgelig meget godt, for fradragsreglerne hemmer jo arbejdslysten. Men forstår man da ikke, eller vil man ikke forstå, at forslagsstillerne ikke kan standse ved denne halve løsning? Det ærede medlems forslag giver ikke en folkepension, og den af ham foreslåede løsning skaber ikke ro om sagen.

For øjeblikket er der 15 pct. af samtlige gamle over 65 år, som ikke kan få aldersrente på grund af for stor indtægt eller for stor formue. Dette tal kan blive meget væsentligt nedsat, hvis fradragsreglerne nu ændres. Lad os da give alle de gamle folkepension, sådan som vi foreslår det, selvom måske nogle, som ikke er trængende i lovens forstand, skulle komme med ind under loven. Vi må have fjernet det odiose skær, som nu hviler over aldersrenten, dette at man skal ansøge derom, henvende sig til det sociale udvalg med udsigt til, at dette må svare: nej, du kan ikke få aldersrente, for loven forbyder det.

Må jeg iøvrigt minde det ærede medlem hr. Poul Møller om, at så sent som i sommer tilsagde det ærede medlem i kommissionsbetænkningen velvillig forhandling her i folketinget om det forslag, som socialdemo-

kraterne og det radikale venstre kunne enes om at føre frem. Nu er folkepensionen sat på dagsordenen, og den lader sig ikke standse. Der er skabt en forventning i befolkningen, og den må vi politikere ikke skuffe en gang til. Det har det ærede medlem hr. Lorentzen forstået; han har stukket fingeren i jorden og lugtet, hvor han er. Må jeg give det ærede medlem hr. Poul Møller det råd: gæk hen og gør ligeså!

Ragnhild Andersen: Den højtærede socialminister afviste kommunisternes forslag og sagde, at når jeg i 7 år havde siddet som kommunisternes repræsentant i kommissionen og ikke havde kunnet få tilslutning til vort forslag, skulle jeg lade være med at komme til det høje ting med vort forslag om folkepension. Ministeren kunne have tilføjet, at kommunisterne i de 7 år jo ikke har siddet med hænderne i skødet i det høje folketing, men at vi gang på gang har fremsat forslag her i tinget for at få rentemodtagernes trange kår forbedret, uden at det desværre er lykkedes for os. Vi har fremsat forslag om zonegrænsernes fulde ophævelse, og i marts i år fremsatte vi forslag om betryggende pension. Hvorfor gjorde kommunisterne det? Fordi det ikke kan være rigtigt, at et parti, som ikke med det samme får tilslutning til sine synspunkter og forslag, skal holde op med at søge at overbevise det høje ting eller befolkningen om, at dets synspunkter er rigtige. Erfaringerne viser os kommunister, at det jo hjælper, når vi er utrættelige, og når vi bliver ved med at fremsætte forslagene her og andre steder; thi efterhånden lykkes det jo for kommunisterne at få de rigtige synspunkter til at trænge igennem også i lovgivningen, selvom det ofte tager for lang tid.

Socialministeren mente, at jeg skulle støtte de to partiers forslag, og også ordføreren for socialdemokratiet, det ærede medlem hr. Bundvad, var utilfreds med, at kommunisterne optrådte med et selvstændigt forslag, og mente, at der heri lå en propaganda for kommunisterne. Nej, ærede medlem, deri ligger interessen for at få en rigtig løsning på den folkepension, som alle rentemodtagere og alle dårligt stillede i vort land først og fremmest venter på.

Mit parti støtter det gode i fællesforslagene fra de to partier. Vi støtter de for-

[Ragnhild Andersen.]

bedringer, de indeholder, men vi mener, at når det drejer sig om langtidspaner, der skal slutte i 1963, er det for lidt at give rentemodtagerne en forbedring på 1 000 kr. og velhaverne samtidig en folkepension på 1 500 kr. Vi vender os mod det dårlige eller utilfredsstillende i de to partiers forslag, f. eks. mod forhøjelsen af aldersgrænserne med 2 år. Vi mener, at der heri ligger en forringelse, som vore ældre ikke kan være tjent med, selvom det foregår over en periode på 6 år. Vi vender os imod, at zonegrænserne skal bevares, disse zonegrænser, som — det var jeg allerede inde på i går — er så uretfærdige. Vi udtalte os også i går imod forslaget om, at folkepensionen ikke skal pristalsreguleres. Jeg glæder mig over at høre i dag, at den højtærede socialminister er parat til forhandling om dette spørgsmål, og nu da jeg har hørt den ærede ordfører for det radikale venstre sige, at det nærmest var af praktiske grunde, man ikke fik pristalsreguleringen med, håber jeg, man sørger for, at alt, hvad der skal udbetales til rentemodtagerne, i fremtiden bliver pristalsreguleret, for ellers bliver det en dårlig løsning for rentemodtagerne; de vil løbe den risiko, at den folkepension, de får, om 6 år kun vil være det halve værd, måske lidt mere, måske lidt mindre. Sådan som prisudviklingen er for tiden, er det altfor risikabelt at give rentemodtagerne penge, som ikke årligt reguleres i henhold til pristigningerne.

Kommunisterne går ind for, at rentemodtagernes og småkårsfolks forhold forbedres op til et rimeligt niveau, op til de to trediedele af gennemsnitsindtægten for forsørgere, som også på et vist tidspunkt var et mål for det socialdemokratiske parti. Vi mener, at rentemodtagernes indtægter må op, før vi inviterer velhaverne i vort land på folkepension, som de ikke har behov for, når de har 15 000 kr., 20 000 kr., 100 000 kr. i indtægt, ja, måske endda er millionærer; de kan jo også få folkepension efter forslaget.

Ministeren kan da heller ikke være utilfreds med, at kommunisterne ikke vil gå ind for den nye skat, der foreslås i forbindelse med folkepensionen, at vi mener, at aldersforsørgelsen fortsat bør finansieres over skatter og afgifter, således som det hidtil har været tilfældet, og at vi i den

henseende foreslår, at militærudgifterne sættes ganske betydeligt ned, hvad efterhånden en meget stor part af befolkningen ønsker de skal, hvad alle finder naturligt at de bliver. Ministeren kan ikke være utilfreds med det, al den stund jeg for et øjeblik siden hørte et andet medlem af den høje regering, finansministeren, erklære, at han i princippet var af samme opfattelse: at man ikke burde opkræve en folkepensionsskat som den foreslåede, og at det var som en cadeau til de konservative og venstre, man var gået med dertil.

Ja, men det må være rigtigt, at kommunisterne fastholder de rigtige synspunkter på disse afgørende områder, og jeg har allerede i går sagt, at det var muligt at løse spørgsmålet om en folkepension uden at gå til den ekstraskat, som man foreslår. Det er muligt, fordi vi har overskud i statskassen, fordi vi kan nedskære militærudgifterne ganske betydeligt, og endelig har vi mulighed for at gå over til en beskatning af arbejdsgeberne i forhold til de udbytter, de tager hjem på deres arbejdere, medens de jo til dato har været fri for at give noget som helst bidrag til deres arbejders alderdom.

Ministeren er også utilfreds med, at kommunisterne vil have folkepension fra 1. april 1956. Er det virkelig for tidligt? Derom vil jeg gerne spørge de øvrige partier i denne sal, som også deltog i valgslagene i 1953. Ikke alene socialdemokratiet og det radikale venstre, men også de ærede repræsentanter for venstre og konservative, der deltog i valgets møder, delte rundhåndet løfter ud. Hvem lovede ikke folkepension i 1953? Og nu foreslår den højtærede minister og det radikale parti folkepension fra 1. april 1957, de øvrige partier er ikke sikre på, om de overhovedet vil være med! Men der må dog være en vis grænse for, hvad man kan love vælgerne uden at indfri sine løfter. Det var jo en fryd for vælgerbefolkningen at høre på talerne om folkepension i 1953, men det er meget lidt, man hidtil har indfriet af løfterne.

Hvordan lever så rentemodtagerne i dag? Baggrunden for ønsket om folkepension, ikke alene fra rentemodtagernes, men også fra den øvrige befolknings side, er jo de altfor ringe kår, der bydes vore ældre. Hvem vil påstå, at man i en dyrtid som denne kan klare sig for mindre end 200 kr. om måneden,

[Ragnhild Andersen.]

således som vore gamle må det, for mindre endda ude omkring i landkommunerne? Det beder jeg også det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen tænke på. Det ærede medlem talte i dag om indtægterne i landkommunerne og hæftede sig især ved tjenestemandspensionerne, som det ærede medlem fandt for store i forhold til de øvrige indtægter i landkommunerne. Det ærede medlem lagde mindre vægt på den ringe indtægt for rentemodtagerne — han nævnte for deres vedkommende tallet 3 000 kr. For de dårligst stillede vedkommende, de enlige gamle i landkommunerne, er det endda mindre end 2 400 kr. om året.

Det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen advarede imod folkepensionen og sagde, at det var bedre at forhøje fradragene, så at folk, der havde sparet, kunne få rente ved siden af det opsparede beløb. Alle partier taler i dag for at forbedre fradragsreglerne, også kommunisterne taler for en forbedring af fradragsreglerne og har stillet forslag herom. Alle foreslår, at den opsparing, som nogle er i stand til at foretage, ikke skal straffes. Udfra dette synspunkt mener man, at fradragsreglerne skal lempes, så at de, der har sparet og alligevel ikke har nok til at eksistere for, skal have mulighed for at få aldersrente. Men, ærede medlemmer, tusinder af medborgere har så godt som ingen kontant opsparing, når de bliver gamle, så for dem er det ikke tilstrækkeligt at lempe fradragsreglerne. Her må der forhøjelser til, ganske klækkelige forbedringer for den store part af rentemodtagerne, som kun har renten eller så godt som kun renten at leve af.

Det må sikres, at de kommer op på en betryggende levestandard, og kommunisterne foreslår, at de skal op på to trediedele af gennemsnitsindtægten. Man taler om, at de ældre kunne have sparet op. Jeg tillader mig at spørge: Hvor mange arbejdere kan spare op af de lønninger, som det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen også nævnte? Hvordan skal en ufaglært arbejder i landkommunerne, som selv må betale, når arbejdsløshed og sygdom sætter ind, som ofte har en stor børneflokk og ofrer store penge på børnenes uddannelse, kunne spare penge op til sin alderdom?

Mange af disse arbejdere må hver uge

betale for at forsikre sig mod arbejdsløshed og sygdom. I dag, hvor man taler om forsikringer og opsparing, skal man også erindre, at hele arbejderklassen uge for uge må betale et kontingent, som for en arbejdsmand ikke er under 250 kr. årlig, til forsikring. Det er dog ikke arbejdernes skyld, at de er nødt til at forsikre sig mod arbejdsløshed; og de må også forsikre sig mod sygdom, mange gange ikke blot ved det almindelige sygekassekontingent, men ofte på virksomhederne igennem private spareforeninger, hvor der ydes 2 kr. og ofte mere hver uge. Det er ikke arbejdernes skyld, og de er fuldt så berettiget som andre til, når de bliver gamle, at få en betryggende folkepension, fuld forsørgelse, som det ærede medlem hr. Poul Møller vendte sig imod. Det er de ældre berettiget til, som samfundet ikke har givet mulighed for at spare op til betryggelse af deres alderdom.

Det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen sagde, at staten, denne anonyme faktor, kunne man ikke fortsat stille krav til. Ja, anonym faktor — er statskassen nu sådan en anonym faktor? Når det drejer sig om at kræve skatter ind, så kender man jo i hvert tilfælde nok til statskassen, så er der hul i den, så skal der penge ind, og så forhøjes skatterne, således at vi i dag har en skattebyrde så stor, som vi aldrig før har haft den.

Også fordi skatterne er så høje i forvejen, er kommunisterne modstandere af at forhøje skattebyrden yderligere. Som jeg allerede har sagt, mener vi, at der er penge til at gå i gang med det samme. Jeg minder også om det, jeg udtalte om arbejdernes forsikringskontingenter. Det, de må betale til deres forsikringer, begrundes jo, at man inddrager arbejdsgiverne i spørgsmålet om forsikring af arbejderne mod alderdom. Det er dog rimeligt, at der, hvor man lægger sin arbejdskraft, ydes der også tilskud til forsikring mod sygdom, mod arbejdsløshed og mod alderdom. I forholdet mellem tjenestemændene og det offentlige ser man da ikke noget mærkeligt i, at staten og kommunerne som arbejdsgivere yder deres bidrag. Man gør gældende, at det er for stort, men man finder det ikke mærkeligt, at de må yde bidrag til deres arbejdes aldersforsørgelse, ej heller at de må forsikre dem mod arbejdsløshed og sygdom. Arbejdsgiverne finder det heller ikke unaturligt, at

[Ragnhild Andersen.]

deres funktionærer skal være betryggede i tilfælde af arbejdsløshed, sygdom og alderdom.

Ja, men hvor længe skal arbejdsgiverne da være fritaget for at yde deres arbejdere nogen beskyttelse? Ingen partier har villet diskutere dette spørgsmål her i dag, men jeg tror, det vil være passende at få en diskussion i gang også om dette efter min opfattelse betydningsfulde spørgsmål, fordi der her er en vej til løsning af de store problemer, som vi står overfor at skulle løse.

Jeg må udtale min store forundring over de på mange måder afvisende standpunkter, der indtoges af venstre og konservative her i dag. De vendte sig ikke alene mod folkepension til alle, men jeg sporede heller ikke hos de to partier nogen vilje til at gå ind i debatten om en reel forbedring for aldersrentemodtagerne og de dårligt stillede. Man talte om selvpensionisterne, der skulle hjælpes gennem en lempelse af fradragsreglerne, men det ærede medlem hr. Poul Møller vendte sig, som jeg nævnte det før, mod tanken om, at man skulle give fuld forsørgelse gennem folkepension. Jeg må sige, at det virker forbavsende at høre disse synspunkter her i dag, for i folkeforsikringskommissionen måtte alle politiske partier erkende, at aldersrenten med den størrelse, den har i dag, er altfor lille til at eksistere for. Alle partiets forslag til forbedringer er udtryk for, at de måtte komme til den erkendelse, at der måtte forbedringer til. Så kan man ikke komme her i dag og stille sig afvisende overfor spørgsmålet om at få indført forbedringer for de dårligt stillede. Kommunisterne mener, det gøres bedst på den måde, at man lader velhaverne vente, til 5-året er omme. Først når de 5 år er gået og folkepensionen er kommet op i nærheden af de 6 000 kr. til søgtepar og zonegrænserne er ophævet, først da mener vi man kan gå videre med en pensionering af velhaverne, alt under hensyn til, hvad vi til den tid kan bære økonomisk.

Det ærede medlem hr. Poul Møller foreslog i kommissionen at yde til folkepensionen i løbet af de første 5 år 730 mill. kr., således at de 37 pct. skulle gå til rentemodtagerne og de 63 pct. til ikke-rentemodtagere. Alle øvrige partier i kommissionen stillede forslag, skitser. Desværre ville alle de fire

gamle partier absolut have velhaverne med. Det lykkedes ikke os kommunister — det skal erkendes — at overbevise de fire gamle partier om, at man ikke skulle begynde med folkepension til velhaverne, men at man skulle begynde med de dårligst stillede og ende med velhaverne. Jeg kan nævne, at den socialdemokratiske 30 års skitse gik ud på, at 56 pct. af midlerne skulle ydes til rentemodtagerne og 44 pct. til dem, der ikke har rente behov. Venstres forslag gik ud på, at 58 pct. skulle gå til rentemodtagerne, 42 pct. til dem, der ikke har rente behov. Det radikale partis oprindelige skitseforslag gik ud på, at 33 pct. skulle gå til rentemodtagerne og 67 pct. til dem, der ikke har rente behov. Det regeringsforslag, vi behandler her i dag, går ud på, at ca. en trediedel af de midler, der skal stilles til rådighed, skal anvendes til velhaverne og kun de to trediedele til forbedring af de dårligst stillede kår. Kun kommunisterne er gået ind for at udbygge aldersrentelovgivningen, således at man indenfor dens rammer i løbet af de kommende 5 år forbedrer vilkårene, ikke alene for dem, der får rente i dag, men også for alle dem med små indtægter; og selvom det ikke lykkedes os at få tilslutning til vore synspunkter i kommissionen, er jeg tilbøjelig til at tro, at kommunisternes synspunkter har stor tilslutning ude i befolkningen.

Jeg sagde i går, at formanden for kommissionen på opfordring af flertallet af partier udarbejdede et forslag i kommissionen. I sine principper gik dette forslag ud på det samme som kommunisternes. Det var ikke så vidtrækkende, men principperne var de samme: først at hjælpe rentemodtagerne og udskyde til senere spørgsmålet om pension til alle. De betragtninger, den tidligere departementschef i socialministeriet i går fremsatte i „Politiken“, går i realiteten ud på det samme. Med den højtærede formands tilladelse vil jeg ganske kort citere, hvad forhenværende amtmand Rudolf Lassen siger i denne kronik. Han siger:

„Det kan også siges således: det vigtigste er, at de gamle, der trænger mest, får fuld folkepension, det næstvigtigste, at alle andre efterhånden får den.“

Det er i korthed kommunisternes synspunkter, men vi tilføjer: de gamle trænger

[Ragnhild Andersen.]

til hjælp, de kan ikke vente i årevis, folkepensionen kan ikke udskydes i årevis. De gamle er i en nødsituation og må have hjælp nu.

Søren Olesen: Det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen gav, synes jeg, en saglig og nøgtern fremstilling og vurdering af de stillede forslag. Jeg kan på mange punkter give ham ret, og hans fremstilling dækker også i stort omfang retsforbundets synspunkter. Men der var et punkt, jeg ikke rigtig kunne tiltræde, og som jeg heller ikke tror er fremstillet helt rigtigt. Det drejer sig om aldersrentens stigning i forhold til andre indtægter. Jeg tror, at enhver, uden at behøve at regne procentregning eller at være nationaløkonom, kan se, at levedoden i befolkningen som helhed er steget ret betydeligt i de senere år, og det må derfor være rimeligt, at også de gamle får andel i denne stigning i levedoden. Nu ved jeg vel, at det ærede medlem netop mener, at det er forkert, at der er sket en sådan stigning i levedoden, at man i stedet for burde have præsteret en noget større opsparing og investering; det skal jeg for så vidt ikke gå ind på, for det er jo en lang historie. Jeg mener, at når befolkningen som helhed har fået en højere levestandard, må man også give den ringest stillede del af befolkningen del deri, og når talen er om aldersrentenyderne, må man indrømme, at de måske var bagefter på det tidspunkt, man går ud fra i sin sammenligning. Det er på denne baggrund, jeg er gået med til at forhøje de fradragsfri beløb for rentemodtagerne, således at de kan have en større indtægt, før der begynder at ske fradrag i renten, og det er ud fra den samme betragtning, jeg mener, at man må give dem, der ikke har anden indtægt end aldersrenten, et tillæg til denne. De bør have del i den stigende levedod, som den øvrige befolkning har fået.

Den højtærede socialminister mente, at når jeg kunne gå ind for, at tjenestemændene kunne oppebære pension, selvom de havde indtægter og formue, endda i betydeligt omfang, måtte jeg også kunne gå med til, at andre i samfundet kunne oppebære en folkepension, selvom de havde betydelig indtægt og formue. Nu går den højtærede

socialminister uden videre ud fra, at forholdene med hensyn til tjenestemandspensionerne er helt, som de bør være; det må vi nu lade ligge. Se, det er jo sådan, at en tjenestemand får sin løn fastsat af det offentlige og ikke har lov at drive forretning og få borgerskab; han har altså ikke lejlighed til at deltage, om jeg så må sige, i det fri erhvervslivs vilkår, hvor der er chancer ikke alene for tab, men også for vinding. Når en tjenestemand går af, kan han ikke sælge sit embede, således som en købmand sælger sin forretning, en landmand sin ejendom og en læge sin praksis, og derved skabe sig en formue eller indtægt fra sin efterfølger. Alt det kan en tjenestemand ikke, og derfor kan man ikke rigtig drage denne sammenligning.

Jeg tror godt, man kan sige — og det vil jeg gerne bede de ærede medlemmer, også fra venstre og det konservative folkeparti, om at lægge mærke til — at en folkepension til alle ville passe som hånd i handske til et socialiseret samfund. Forudsætningen for, at en folkepension kan blive retfærdig, er egentlig, at man gennemfører et socialiseret samfund, hvor ingen mennesker er selvstændige forretningsdrivende og ejendomsbesiddere, hvor staten eller kommunerne har overtaget fabrikker, virksomheder, boliger, jord og skibe — det, vi kalder produktionsmidlerne — hvor man fastsætter de lønninger, de forskellige mennesker, der arbejder indenfor virksomhederne, skal have, og hvor man altså ikke har noget at afstå, når man bliver gammel. Til et sådant system passer folkepensionen nøje. Det er et punkt, som der i virkeligheden slet ikke har været rørt ved under denne debat, men det er et led, kan man godt sige, i en kommunistisk samfundøkonomi, at man stiler derhenimod.

Det ærede medlem hr. Bundvad ville gerne have at vide — da vi nu havde peget på, at der også var andre opgaver, der skulle løses, end at give pension til de velhavende — om retsforbundet var hjemme, hvis man sidenhen kom med nogle af disse andre krav. Dertil vil jeg sige, at det er en god, gammel regel, at hvis man vil have noget til de nødvendige udgifter, er det klogt at spare på de unødvendige. Et fornuftigt menneske køber jo ikke laksko, hvis han ingen bukser har. Nu foreslår

[Søren Olesen.]

man her at forære de velhavende laksko i form af folkepension, medens der er gamle mennesker, som ingen bukser har, og medens der er syge mennesker, som måske knap nok har det leje, de skal ligge på. Jeg synes, at vi foreløbig skal afholde os fra flotheden med at love laksko ud til dem, der måske nok selv kan få råd at købe dem, hvis de endelig vil have dem. I en fornuftig stats-husholdning må man anlægge det samme synspunkt, som mennesker må anlægge privat, at vil man have midler til de nødvendige ting, må man spare på de unødven-dige udgifter.

Derfor er det retsforbundets synspunkt, at man bør hjælpe dem, der er i trang, enten det nu er på grund af alderdom, eller det er af andre årsager, før der kan være tale om at love noget ud til unødvendige formål som f. eks. folkepension til dem, der ikke har det behov. Det er vort ønske — som jeg også understregede i går — at vi skal indrette et samfund, hvor mennesker såvidt muligt kan få lov til at klare sig selv; så bliver det også lettere at hjælpe den del af befolkningen, som ikke er i stand til det.

Thorkil Kristensen: Det ser jo ud til, at der nu er et ønske i salen om snarlig afslutning af denne debat, og jeg skal gerne bi-drage dertil.

Den højtærede socialminister bestred naturligvis ikke mine udtalelser om aldersrentens stigning siden 1938, men han fremhævede, ligesom senere det ærede medlem hr. Bundvad, at så var jo til gengæld aldersrenten dengang lav. Ja, det er, som man tager det. Vi havde dengang en regering bestående af radikale og socialdemo-krater, og den havde flertal i begge rigs-dagens ting. Vi må jo på det tidspunkt have haft den aldersrente, som dette flertal fandt var rigtig.

Iøvrigt sagde den højtærede socialmini-ster, da han talte om disse ting, at hos ham var det måske hjertet, der talte, og denne udtalelse gentog den højtærede mini-ster et par gange. Ja, jeg ved ikke, om den højtærede minister har et større og bedre og varmere hjerte, end jeg har; det var vel det, den højtærede minister i al beskedenhed ville antyde. Må jeg blot om dette sige, at hvis man har et godt hjerte og det sidder

på det rette sted, gælder det om, at man sætter ind på de rette steder, og det, jeg forsøgte at fremhæve, var, at der var andre steder i samfundet, hvor en indsats var mere presserende, end den er her. Det samme har kommissionens formand gjort, det samme har professor Jørgen Dich gjort, og jeg er helt enig med det ærede medlem hr. Poul Møller, når han i sit sidste indlæg sagde, at vi bør opstille en prioritetsorden for disse forskellige opgavers løsning.

Nu sagde den højtærede finansminister i sit svar til mig, at aldersrentens udvidelse — det er jo det, der er tale om — ikke behøvede at gå ud over de andre sociale opgaver. Men i den forbindelse kom den højtærede minister for skade at nævne et par tal, som desværre viser det modsatte. Hvad sagde nemlig den højtærede minister? Han sagde, at i 1938—39 androg de sociale udgifter ca. 7,2 pct. af nationalindkomsten, i 1953—54 var det ca. 7,3 pct., altså praktisk talt den samme procent. Nu ved vi allesammen, at i denne tid er aldersrente-udgiften steget meget betydeligt, også i forhold til nationalindkomsten; altså må de andre socialudgifter være gået ned i forhold dertil, d. v. s. at aldersrenten har bredt sig på andre sociale opgavers bekostning. Det var jo netop det, jeg udtalte frygt for.

Den højtærede finansminister sagde om de økonomiske forhold bl. a., at nu fik vi da heldigvis børnene fra 1940'erne, og det ville jo pynte på aldersfordelingen med tiden. Ja, der er blot det at sige dertil, at foreløbig er disse børn noget, der stiller krav og stiller opgaver til samfundet, deres indsats i form af produktion og opsparing kommer overvejende om nogle år, men i de nærmeste år er, som det også er fremhævet i den af den højtærede regering ud-sendte økonomiske årsoversigt i fjor, de store årgange mere en byrde, end de er et økonomisk tilskud til det danske folk.

Jeg er naturligvis enig med den højt-ærede finansminister i, at man skal stimu-lere lysten til at bevare arbejdskraften op i årene, derfor er vi enige om, at man skal forhøje aldersgrænsen og lempe fradrags-reglerne. Når den højtærede minister i denne forbindelse sagde, at indtægt, som man erhverver ved siden af, skal såvidt muligt være uden indflydelse på aldersren-ten, er vi enige om dette et stykke vej, det

[Thorkil Kristensen.]

er derfor, vi skal lempe fradragsreglerne, men der er jo en grænse, hvorudover man ikke behøver at gå i denne forbindelse. Den højtærede socialminister har jo gjort sig berømt — eller berygtet, hvad man nu skal kalde det — ved at inddrage skibsræder A. P. Møllers navn i debatten om folkepension. Jeg må sige, jeg tvivler om, at det vil have nogen indflydelse på skibsræder A. P. Møllers arbejdsindsats, at han, hvis dette forslag bliver vedtaget, får 408 kr., stigende til 1 500 kr., om året fra staten. Jeg ville tro, at der er opgaver her i landet, hvortil 1 500 kr. med større udbytte kan anvendes.

Jeg takker den højtærede minister for hans bemærkninger om tjenestemændene. Det er rigtigt, at tjenestemændene også deltagere i den almindelige skattebetaling; men den højtærede finansminister er sikkert enig med mig i, at tjenestemændenes pensionsordning i realiteten gennem inflationen er blevet noget andet end det oprindelig var tænkt, idet pensionsbidragene takket være flere og flere reguleringstillæg er blevet aftagende i forhold til den samlede løn, medens pensionen, navnlig for de lavere tjenestemænds vedkommende, i kraft af den samme inflation er blevet tiltagende i forhold til den samlede løn.

Den højtærede finansminister sagde bagefter, at han syntes, vi skulle løse de to problemer, altså tjenestemændenes pensionsproblem og folkepensionens problem, samtidig. Jeg takker for denne udtalelse; den betyder altså, at den højtærede minister ikke går ind for, at man skal lave en folkepensionsordning, før vi har talt det andet punkt igennem og har fundet frem til noget dør, som vi kan blive enige om. Jeg er enig i denne opfattelse.

Til det ærede medlem hr. Svend Jørgensen skal jeg blot sige, at jeg har ikke sagt, at staten med dette lovforslag fuldtud overtager ansvaret for aldersdomsforsørgelsen; men jeg har sagt, at man gør et skridt i retning af principielt at overtage den for

alle borgere i dette land. Jeg tror, det ærede medlem hr. Svend Jørgensen vil være enig med mig i, at er man først begyndt principielt at tage et medansvar for aldersdomsforsørgelsen for alle, også de mest velhavende, i dette land, vil det blive meget svært at modstå kravene om at gå videre.

Det ærede medlem bebrejdede mig dernæst, at jeg, som han sagde, ikke havde gjort det tilstrækkelig klart for befolkningen, hvilken byrde oprustningen var for os. Jeg kan forsikre det ærede medlem, at jeg på mange møder i alle dele af landet har talt om dette problem og også har sagt, at efter min mening ville oprustningen blive ved at være en betydelig byrde, også en større byrde, end den er i dag. Jeg kender naturligvis det ærede medlems synspunkter i denne sag, de er forskellige fra mine. For mig er det ikke let med den kendsgerning for øje, at vi stadig ligger i bunden indenfor NATO med hensyn til den indsats, vi gør for forsvaret, at tale så let om disse ting, som det ærede medlem undertiden gør. Når så det ærede medlem tilføjer, at det, vi her taler om, er langt, langt mindre vidtgående end oprustningen, ja, så er jeg heller ikke enig med det ærede medlem, for jeg tror nemlig ikke, at vi bliver stående ved de 250 mill. kr., når vi kommer længere frem i tiden; det tror det ærede medlem vist heller ikke. Dertil kommer faktorer, som man ikke kan måle på statsbudgettet, men som jeg personlig — det er en vurderingssag — tillægger stor betydning, nemlig faren for den indirekte virkning, for den skadelige virkning på opsparingen her i landet.

Det ærede medlem hr. Søren Olesen mente ikke, jeg havde ret i det, jeg havde sagt om aldersrentens stigning i forhold til andre indkomster her i samfundet. Ja, hvad skal man stille op overfor en sådan udtalelse? Jeg gjorde ikke andet end at citere side 42 i den betænkning, som det ærede medlem har været med til at afgive. Jeg henstiller til det ærede medlem, at han læser side 42 en gang til!

[Thorkil Kristensen.]

Må jeg slutte med at sige, at efter afgivelsen af denne betænkning synes jeg der har været megen nyttig offentlig debat i dette land; jeg synes, at vurderingen af denne sag efterhånden er blevet roligere. Jeg håber, det må vinde og vare.

(Kort bemærkning.)

Søren Olesen: Jeg mente naturligvis ikke, at det ærede medlem hr. Thorkil Kristensens tal var forkerte, men jeg mente, at tankegangen ikke var rigtig.

Man kan jo se, at levestandarden for andre borgere i samfundet er steget, når man ser på, hvor stort forbruget er. Jeg ved, at det ærede medlem mener, at dette forbrug er for stort, men det er i alt fald en kendsgerning, at befolkningen, altså bortset fra rentenyderne, har denne levestandard, og jeg mener, at også aldersrentenyderne bør have del i den fremgang, der er sket.

Socialministeren (*Strøm*): Også jeg skal erkende, at der nu sikkert er talt så meget om de lovforslag, der her er til behandling, og om de problemer, der knytter sig dertil, at det vil være vanskeligt at sige noget nyt. Jeg skal derfor befitte mig på at gøre det så kort som muligt, men der er fremsat visse bemærkninger, som jeg gerne vil sige et par ord til.

Det ærede medlem hr. Lorentzen talte om, at jeg havde holdt en vælgermødetale. Jeg må nu hævde, at var der noget, der var langt fra min tankegang, da jeg holdt min tale i formiddags, så var det en vælgermødetale. Det ærede medlem vil i fortrykket kunne læse, at jeg netop med henblik på at svare det ærede medlem på alle de spørgsmål, han havde stillet mig, har svaret så tørt, at det ligefrem knirkede. Hvad der måske efter det ærede medlems mening kunne minde lidt om en vælgermødetale, det var, da jeg omtalte det ærede medlems bemærkning om, at vi forud for forrige valg havde talt om en folkepensionsordning på 5 000 kr. Jeg må erkende, at da rullede jeg op, hvad vi havde talt om på daværende tidspunkt, og det var så sandelig ikke det med 5 000 kr., som det ærede medlem omtalte, og som det ærede medlem hr. Poul Møller også i dag har nævnt.

Nu kan jeg tilgive det ærede medlem hr. Lorentzen, for han har ikke været medlem af kommissionen og har måske ikke stiftet nærmere bekendtskab med, hvad det socialdemokratiske parti sagde i folkeforsikringskommissionen i 1952, altså før valgene. Men det ærede medlem hr. Poul Møller har været medlem af kommissionen, og det ærede medlem kender det mindretalsforslag, der blev stillet af det ærede medlem hr. Bundvad. Der var der ikke tale om, at der pludselig skulle være 5 000 kr. til folk i folkepension, der var netop tale om en overgangstid på 30 år. Nu siger det ærede medlem, at før valgene lovede vi 5 000 kr., og det er nu blevet til 408 kr. Men det ærede medlem må da vide, at det, vi lovede på daværende tidspunkt i forbindelse med de 5 000 kr., var 325 kr. for ægtepar de første 2 år, noget nær det samme 2 år efter og så videre fremover, indtil man nåede cirka to trediedele af en gennemsnitlig arbejdsfortjeneste. Jeg synes, at det ærede medlem med det kendskab, han har til arbejdet i folkeforsikringskommissionen, i hvert fald skulle give de faktiske oplysninger.

Det ærede medlem hr. Lorentzen talte atter om dispensationsbestemmelserne. I mit svar i formiddags gjorde jeg opmærksom på, at ifølge de undtagelsesbestemmelser, der er, kan der udover sygdomstilfælde gives dispensation, når ganske særlige omstændigheder taler derfor. Men det er ikke socialministeren, der giver dispensationen, ærede medlem! Jeg kunne forstå, hvis det ærede medlem havde lidt betænkelighed ved at lade mig gøre det, men som jeg også oplyste i formiddags, er det sygekassedirektoratet, der giver dispensationerne, og som følge deraf tror jeg nok, det er i gode hænder. Men også det problem er jeg selvfølgelig parat til at diskutere med det ærede medlem i det udvalg, der kommer.

Jeg forstod på det ærede medlem hr. Poul Møller, at man fra konservativ side ville være med til, at fradragsreglerne blev forbedret, og også ville medvirke til, at enkernes forhold blev forbedret. Men så sagde det ærede medlem, at man måtte afvise visse dele af forslaget om folkepension. Det ærede medlem kom ikke nærmere ind på, hvilke dele der var tale om. Jeg savner stadigvæk det, som jeg synes er det

[Socialministeren.]

afgørende, nemlig at de nuværende gamle, de, der skal leve af en aldersrente, skal have deres forhold forbedret. Men det kan være, at det var de dele af forslaget, som det ærede medlem ville medvirke til. Jeg spørger kun.

Det konservative folkeparti er jo gået fra sine egne forslag over til professor Dichs forslag om en videre udbygning af folkepensionen. Professor Dichs forslag bygger som bekendt på en egentlig forsikringsordning efter præmiereservesystemet, og de indvendinger, der i almindelighed er rejst imod dette system i folkeforsikringskommissionen, og som det ærede medlem hr. Poul Møller også har været med til at rejse, kommer også til at gælde for professor Dichs forslag i det omfang, dette vil få praktisk betydning. Det er indvendt imod enhver forsikringsordning, at den først kan få praktisk betydning, når der er gået en lang årrække, at den ikke kan hjælpe de nuværende gamle, at den vil medføre en betydelig fondsdannelse, og at den i sig selv ikke er værdifast. Disse indvendinger ville med akkurat samme vægt kunne anføres imod professor Dichs forslag, hvis man tænker sig ordningen realiseret i et sådant omfang, at den skulle kunne træde i stedet for en lovpligtig ordning. Professor Dich lapper på disse mangler ved at foreslå, at staten skal garantere værdifastheden, og at der skal træffes en særlig ordning for de gamle, der ikke kan komme ind under ordningen, men det er jo en meget let måde at komme udenom disse væsentlige indvendinger på.

Jeg vil resumere min kritik af professor Dichs forslag derhen, at dette ikke kan løse de problemer, der er rejst vedrørende en mere gunstig alderdomsforsørgelse for befolkningen i almindelighed, idet ordningen snarere kunne tænkes at være med til at uddybe kløften imellem pensionerede og ikke-pensionerede, og at ordningen iøvrigt i væsentlig grad rammes af de samme indvendinger, som er rejst imod en lovpligtig forsikringsmæssig ordning, samt at professor Dichs forslag kun kan have betydning, hvis det — eventuelt med forskellige ændringer — gennemføres som en støtte til pensionsordninger udenfor den

lovpligtige folkepension. Men der er ikke noget i vejen for, at alle de problemer, der står i forbindelse med det af professor Dich stillede forslag — som jeg nu forstår i høj grad interesserer de konservative — kan komme til behandling i det udvalg, der nu bliver nedsat. Jeg erklærer mig selvfølgelig også villig til på alle områder at medvirke til at skaffe de oplysninger frem, der er nødvendige. Det, jeg har bygget min kritik på, er faktisk det samme, som det ærede medlem hr. Poul Møller har været med til at kritisere i folkeforsikringskommissionen.

Det ærede medlem fru Ragnhild Andersen var misfornøjet med, at lovene først skulle træde i kraft fra 1. april 1957. Når man nu ved, at det store arbejde, der er udført i folkeforsikringskommissionen, har taget 6—7 år, synes jeg, at jeg måtte være taknemlig, hvis folkettingen ville medvirke til gennemførelse af lovforslagene i løbet af eet folketingsår, således at de terminer, jeg har foreslået, virkelig kunne holde. Administrationen skal jo også have tid til at udføre det arbejde, der er nødvendigt, inden lovene træder i kraft.

Det ærede medlem hr. Søren Olesen gjorde opmærksom på, at tjenestemændene ikke kan sælge deres embede og derfor er dårligere stillet end folk i de frie erhverv. Det var nu ikke det, jeg talte om i mit første indlæg. Jeg sagde, at en tjenestemand kan få pension, uanset hvilken indtægt han iøvrigt har, og jeg kan tilføje, at hvis den pensionerede tjenestemand eventuelt køber en forretning, vil han alligevel kunne få pension. Jeg vil ikke hermed sige, at det er urimeligt, hvad tjenestemændene har; det er nu lønningskommissionens opgave at se på disse ting. Det, jeg har sagt, er, at når det er således for tjenestemændenes vedkommende, kan det ærede medlem hr. Søren Olesen ikke synes, det er så forfærdelig underligt, at vi foreslår noget lignende for folk, der eventuelt får folkepension.

Nu forstår jeg, at det ærede medlem vil forskrække befolkningen ved at sige: ja, men hvis vi gennemfører folkepension, er det en socialistisk foranstaltning. Så må jeg vel sige til det ærede medlem hr. Søren Olesen, der, såvidt jeg ved, er tjenestemand med pension, at så må han jo være sociali-

[Socialministeren.]

seret på nuværende tidspunkt, og dør tror jeg dog alligevel at det ærede medlem vil sige hus forbi.

Til slut vil jeg gerne gøre en bemærkning til det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen. Når jeg nævnte, at i 1938—39 var det 7,2 pct. af nationalindkomsten, der blev brugt under socialministeriets område til sociale formål, og i 1953—54 7,3 pct., ville jeg dermed sige, at vi vel nok var i stand til at løse andre sociale opgaver, for der er vel ingen, der siger, at denne procent skal være af den samme størrelse hele tiden.

Nå, til slut takker jeg trods alt for den venlige diskussion, der har været om problemerne. Jeg synes, der fra alle sider har været vist vilje til at belyse problemerne. Det, der nu bliver opgaven for os, og som jeg påkalder udvalgets og folketingets bistand til, er at skabe resultater, og det skal ingen hemmelighed være, at jeg mener, at de lovforslag, som er fremsat på grundlag af en indstilling fra socialdemokratiet og det radikale venstre, danner et godt grundlag for det arbejde, der nu skal udføres.

Finansministeren (Kampmann): Også jeg har kun lidt at føje til det, jeg sagde i formiddags, hovedsagelig et par kommentarer til det, der siden er fremdraget under debatten.

Det ærede medlem hr. Lorentzen svarede på mit spørgsmål om, hvilke besparelser han kunne tænke sig gennemført for at skaffe dækning for udgifterne ved folkepensioneringen. Det ærede medlem mente egentlig ikke, det tilkom ham at løse dette problem, det måtte tilkomme mig som finansminister at komme med forslag. Jeg gør det ærede medlem opmærksom på, at jeg som finansminister til stadighed søger at holde igen på udgifterne; men det kan jo heller ikke nytte at foregøgle befolkningen, at man kan foretage store besparelser, hvis man ikke har sikkerhed for, at man har flertal for dem her i tinget.

Det ærede medlem nævnte tre grupper af udgifter, som der kunne spares på. Det første forslag giver jeg ikke så meget for. Det var, at vi skulle passe på med det 8. skoleår. Det er jo ikke gennemført endnu, og der er heller ikke gennemført nogen finansiering af det, og derfor kan jeg ikke se, hvordan

der her skulle være penge at tage til finansiering af folkepensioneringen.

Det ærede medlem nævnte dernæst, at der måske kunne spares noget på ungdomsskoler og skolebespisning. Det var netop sådanne former for besparelser, jeg kunne tænke mig det ærede medlem ville foreslå. Men disse forslag er jo i diametral modsætning til det, det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen står og siger heroppe, for det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen mener, at man skal spare på folkepensionen og sætte ind på andre, mindre omfattende sociale områder.

Endelig nævnte det ærede medlem hr. Lorentzen byggeriet og kom dør med et tilfælde, hvor han mente der kunne spares, nemlig Esbjerg Arbejderhøjskole. Nu har det ærede medlem været lidt ude efter min kollega socialministeren og påstået, at socialministeren holdt vælgermødetale her. Mon fremdragelsen af dette eksempel ikke have lidt med vælgermødetale at gøre? Iøvrigt anser jeg det for en god skik, at vi siger det samme på vælgermøderne og her i salen, så det ærede medlem skal ingen kritik have fra mig af den grund. Hvorledes er det nu med Esbjerg Arbejderhøjskole? Er det således, at staten må betale hele udgiften? Det er rigtigt, som det ærede medlem sagde, at udgiften har været 4,4 mill. kr., men det er værd at nævne i denne forbindelse, at danske arbejdere har indsamlet og betalt 2½ mill. kr. heraf, og tilskud fra staten gives såvel til Esbjerg Arbejderhøjskole som til andre højskoler. Jeg kan i denne forbindelse nævne Sønderborg og de store ombygninger, der skal foretages på Askov. Jeg har iøvrigt forstået, at venstre selv har stemt for disse forslag.

Det ærede medlem hr. Poul Møller fandt, at jeg havde optrådt lidt fornærmet her på talerstolen. Nu kan man ikke gøre for, hvordan man ser ud, vi kan jo ikke alle have det samme smilende udseende som det ærede medlem. Jeg var ikke spor fornærmet på det ærede medlem. Jeg gav, som det ærede medlem også selv indrømmede, svar på de spørgsmål, der blev stillet.

Jeg vil her knytte en enkelt kommentar til det ærede medlems gensvar. Det ærede medlem mente, at der ikke var så stor afstand fra 1 million folkepensionsbidragydere til 1¼ million. Nej, det er 25 pct., og om det

[Finansministeren.]

er meget, kan vi altid diskutere. Det ærede medlem mente imidlertid, at der herudover var en hel million, der eventuelt også kunne bidrage, nemlig alle de, der betaler kommuneskat. Det er ikke rigtigt. Jeg vil antage, at antallet af kommuneskatteydere i dag ligger mellem $1\frac{3}{4}$ mill. og 2 mill. Det ærede medlem mente, at det var af sociale grunde, jeg havde skåret disse bidragydere fra. Det er ikke fortrinsvis af sociale grunde. Det er simpelthen, fordi jeg synes, at altfor små bidrag skal man ikke opkræve, på samme måde som jeg mener, at man ikke skal opkræve altfor små skattebeløb.

Dernæst var det ærede medlem inde på, at den skala, bidragene skal ydes efter, var gjort progressiv, og det var det ærede medlem imod, for det, de konservative havde tænkt sig, var en fast, proportional procent af den samlede indkomst. Jeg har ikke noget imod at diskutere dette spørgsmål. Den skala, vi har foreslået, betyder for de almindelige indtægter fra 7 000—8 000 kr. op til 20 000 kr. et bidrag det første år på omkring 1 pct. Det er rigtigt, at for de indtægter, der ligger under 7 000 kr., er procenten lidt mindre; det er ganske naturligt, der skal jo være en vis stigning oppefter. Men ser vi på de indtægter, der ligger over 20 000 kr., er, på grund af at pensionsbidraget kan fradrages, den procentvise ydelse lavere end 1 pct. Hvis det ærede medlem mener, at procenten her skulle være højere, vil jeg godt være med til at drøfte det. Så bliver vejen formentlig den, at der ikke skal være et fradrag på 1 000 kr. i skalaindtægten, men et større fradrag og så til gengæld en noget større bidragsprocent af skalaindkomsten.

Det ærede medlem betvivlede ikke, at beløbet på 1 milliard kr. for de personer, der ikke skulle bidrage, var rigtigt, men det ærede medlem kunne ikke rigtig forstå det alligevel. Jeg gør opmærksom på, at der her er tale om det bidragspligtige beløb. Denne milliard udgør ca. 10 pct. af det samlede bidragspligtige beløb, og mon det ikke skulle svare meget godt til indkomsten hos tjenestemænd ansat i stat, kommune og koncessionerede selskaber?

Endelig har der været nogen drøftelse af fradragsreglerne. Det er fra visse sider her i salen nævnt, at det var bedre at gå den

vej at gøre fradragsreglerne mere lempelige, og problemet er stillet op, som om man ad denne vej ville nå noget ganske andet end det, de fremsatte forslag tilsigter. Jeg vil gerne fremhæve, at i dag har 84 pct. af de ældre ret til aldersrente af en eller anden størrelse. Lemper man fradragsreglerne som foreslået og går endnu videre, kommer man op på over 90 pct., måske endda op i 90erne med hensyn til det antal personer, som får ret til folkepension. Det vil sige, at forskellen på den vej og så den vej, vi har foreslået — selvom den kan opstilles som en principiel forskel — i virkeligheden ikke er så voldsomt stor, som man vil gøre den til.

Endelig har det ærede medlem hr. Poul Møller været inde på, om man nu også fremover havde råd til at afholde disse udgifter. Det ærede medlem spurgte med en stor gestus ned mod mig, hvorfra man kunne vide, om nationalindkomsten ville stige fremover, sådan at man havde råd til disse udgifter. Her kan jeg for det første henvise til tidligere år. Nationalindkomsten er jo øget år for år, ikke med samme beløb hvert år, der har været enkelte år under krigen, hvor vi havde ekstraordinære forhold, hvor der ligefrem har været stagnation eller endog nedgang; men tager vi et længere tidsrum, fra 1930erne eller 1940erne, er den årlige indkomst øget med 2—3 pct. i gennemsnit.

Der skulle derfor være et godt grundlag for at afholde disse udgifter, men det er rigtigt, at det gælder om at gøre dette grundlag så stærkt som muligt. Det gælder med andre ord om at indrette vor sociale politik ud fra produktive hensyn, og jeg tror egentlig, at debatten her i dag har vist, at der er ganske stor enighed herom. Der er nogen uenighed om, på hvilken måde man skal gøre det, men skal vi være i stand til at give de ældre en forsvarlig forsørgelse, må den bestående aldersrentelovgivning, og måske også anden lovgivning, ændres på en sådan måde, at den kan bidrage til forsørgelse af nationalindkomsten.

(Kort bemærkning).

Svend Jørgensen: Jeg har kun en kort bemærkning at gøre til det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen. Jeg tror naturligvis det ærede medlem, når han siger, at han rundt om i landet har advaret imod føl-

[Svend Jørgensen.]

gerne af de høje militærudgifter, men herinde har han aldrig advaret imod dem; det er det, jeg nu bebrejder ham.

(Kort bemærkning.)

Ragnhild Andersen: Socialministeren mente ikke, jeg havde grund til at være misfornøjet med, at det foreslås, at lovene først skal træde i kraft fra 1. april 1957. Jo, sandelig er der grund til at være misfornøjet med det. Foruden at jeg er misfornøjet med, at man vil bevare zonegrænserne, forhøje aldersgrænserne og kun give 1 000 kr. i pension til rentemodtagerne, medens man vil give 1 500 kr. i pension til velhavere, er jeg altså også utilfreds med, at man først ønsker lovforslagene gennemført fra 1. april 1957. Jeg finder det urimeligt, for hvad med rentemodtagerne, hvad med vore gamle? De venter jo på den folkepension, som man har lovet dem og har talt så meget om i årevis; de regner med den. Midt i en dyrtid, hvor det hver dag regner ned med prisstigninger på kød, flæsk, mælk, smør, ja, snart sagt alt, hvad ikke mindst almindelige mennesker har brug for, ville det dog være rimeligt, om man tog hensyn til disse forhold, også ved disse lovforslags vedtagelse. Jeg kunne forstå, hvis ministeren havde sagt, at han på grund af dyrtiden var rede til at foreslå erstatning til rentemodtagerne i den periode, de måtte vente på folkepensionen; men jeg har indtryk af, at det ikke er tilfældet, for det er ikke mere end en uge siden, at der her i det høje folketing, også med ministerens fulde billigelse, blev forkastet et lovforslag fra vor side om et fordoblet eengangstillæg. Ja, når man ikke vil hjælpe rentemodtagerne på den måde og give dem erstatning for prisstigningerne i en sådan vanskelig tid, hvorfor i alverden skal de så vente med folkepensionen?

(Kort bemærkning.)

Lorentzen: Den højtærede socialminister var inde på socialdemokratiets valgløfter forud for sidste valg. Jeg vil gerne gentage, hvad jeg har sagt herom, for det, som socialministeren for et øjeblik siden sagde om socialdemokratiets løfter før valget, dækker slet ikke det, som socialdemokratiets kandidater sagde på møderne rundt

omkring, hvor man talte om folkepensionen, eller det, som det ærede medlem hr. Bundvad gik ind for i kommissionen, nemlig en værdifast pension, der skulle svare til befolkningens gennemsnitlige indtægt — der var ikke specielt tale om, at det skulle være arbejdernes gennemsnitsindtægt. Det er iøvrigt et spørgsmål, som professor Jørgen Dich har gjort op med i sit afsnit af kommissionsbetænkningen. Jeg ved godt, at det skulle ske gradvis, men jeg kalder det et fantasifoster, der ikke har bund i virkeligheden, men som sikkert alligevel har tiltrukket mange vælgere, der ikke burde have troet på denne agitation.

Overfor den højtærede finansminister har jeg kun den tilføjelse til det, jeg har sagt, at jeg ikke ved at nævne beløbet 4,4 mill. kr. har tænkt på at hænge arbejdernes højskole i Esbjerg ud, slet ikke. Det er fuldstændig i overensstemmelse med loven, at staten yder et tilskud på 3½ pct. af værdien af skolens bygninger og inventar. Nej, jeg har kun nævnt det som udtryk for, at man bliver nødt til at bremse tidens flothed med statens midler, og for at fastslå, at det sikkert havde været klogt, om man havde fulgt venstres standpunkt, dengang vi sagde, at der ikke måtte bygges for over 2 mill. kr., for når der skal bygges for statens midler og staten i fremtiden skal yde tilskud i henhold til loven om folkehøjskoler, kan man ikke tage staten ud af billedet.

(Kort bemærkning.)

Søren Olesen: Den højtærede socialminister kunne ikke rigtig forstå, at der var en forskel på tjenestemændenes forhold og de i de private erhverv beskæftigedes. En tjenestemand må i almindelighed for at opnå pension opgave sit embede, men der er ikke noget i vejen for, at en mand kan fortsætte med sit erhverv og samtidig oppebære folkepension; ja, jeg ser endda i bemærkningerne, at selv medlemmer af dette høje ting, hvis de bliver ved med at være medlemmer, efter at de er fyldt 67 år, kan oppebære folkepension, samtidig med at de oppebærer vederlag her. Det er det system, jeg har vendt mig imod. At der også er visse skævheder ved tjenestemændenes pensionsforhold, tror jeg, vi kan blive enige om. Der er tjenestemænd, som går af i en ret

[Søren Olesen.]

tidlig alder, og som måske sidenhen tager et erhverv op og samtidig oppebærer pension. Det er netop et af de forhold, som jeg mener har gjort, at befolkningen ude omkring har sammenlignet tjenestemændenes forhold med andre borgeres, og på det grundlag har de så stillet krav om, at der skabes ligestilling. Jeg forstår også, at den højtærede minister mener, dette spørgsmål må tages op i lønningskommissionen.

Nej, jeg er ikke socialiseret, jeg er ikke tvangsudskrevet som tjenestemand. En soldat er socialiseret, for han er tvangsudskrevet til militærtjeneste, og hvis samfundet overtager de økonomiske forhold og afskriver privateje, ja, så socialiserer man på det økonomiske område. Man kan ikke sige, at man socialiserer menneskene, men selvfølgelig gør man det på en måde, hvis man tvangsmæssigt fastsætter, hvilke funktioner menneskene skal udøve.

Thorkil Kristensen: Min bemærkning er rettet til det ærede medlem hr. Svend Jørgensen. Jeg sagde ikke, at jeg ude i landet havde advaret mod følgerne af de store forsvarsudgifter. Jeg sagde, at jeg havde påpeget dem og sagt, at udgifterne formentlig ville stige noget også fremover. Jeg mener imidlertid, som man ved, at den skete opbygning af vort forsvar har været rigtig, og man plejer jo ikke at advare mod det, man anser for rigtigt. At jeg har påpeget disse følger, er en anden sag; det mener jeg også jeg har gjort herinde. Iøvrigt går jeg ud fra, at alle ærede medlemmer af det høje ting kan læse både finanslov og statsregnskab, og deraf kan man se det hele.

(Kort bemærkning).

Bundvad: Det ærede medlem hr. Lorentzen talte om, at det socialdemokratiske forslag var en fantasifoster, og jeg kunne forstå, at han var meget ked af det og ikke kunne lide det. Jeg vil gerne vedkende mig det som forslagsstiller. Det går ud på, at vi gradvis skal indføre en almindelig folkepensionsordning, og pensionen er tænkt stående i et vist fast forhold til gennemsnitsindtægten, hvorved den bliver værdifast. Det var dette, det ærede medlem hr. Lorentzen kaldte et fantasifoster.

Venstres repræsentant i kommissionen, hr. Elmquist, har stillet et overbygningsforslag, byggende på samme princip, og da vi forelagde fællesskitsen, fastholdt han sit forslag. Nu beder jeg om den højtærede formands tilladelse til et kort citat; det er fra hr. Elmquists udtalelse i betænkningen side 198, hvor han taler om, at procenten til at begynde med skal være 8:

„Hensigten skal derefter være i takt med samfundets økonomiske evne og produktionens stigning efterhånden at forøge denne procentdel til 10, 12, 14 o. s. v., indtil man engang har nået til en alle omfattende folkepension svarende til en passende procentdel af gennemsnitsindkomsten.“

Det er altså en ordning fuldstændig identisk med det socialdemokratiske forslags, og der står nedenfor, at han med sit partis tilslutning kan anbefale, at man går i gang med indførelse af folkepensionen i Danmark. Så kan man diskutere en gang til, om vort forslag er et fantasifoster.

Socialministeren (Strøm): Blot et par ganske korte bemærkninger. Trods alt det, som kommunisterne er misfornøjede med, vil det ærede medlem fru Ragnhild Andersen altså have folkepensionsordningen gennemført hurtigst muligt. Jeg går ud fra, at det er, fordi lovforslagene slet ikke er så gale endda. Som sagt, hvis det høje ting i løbet af dette folketingsår kan gennemføre det, er jeg taknemlig for det arbejde, der da skal udføres.

Til det ærede medlem hr. Søren Olesen vil jeg sige, at der heller ikke er tvang forbundet med at tage imod folkepension. Der er ingen, der ligefrem siger til folk, hvis de ikke vil, at de skal tage folkepensionen.

(Kort bemærkning).

Ragnhild Andersen: Ministeren siger, at jeg vil have ordningen gennemført hurtigst muligt, og at jeg nok slet ikke finder den så dårlig. Jeg har allerede sagt, at kommunisterne vel ser, at der er fremskridt i forslagene, men at vi principielt mener, man først bør løse de dårligst stilledes problem ved at holde velhaverne udenfor i de første 5 år. Jeg håber sandelig, at det forslag, som mit parti har fremsat, og som kommer med

[Ragnhild Andersen.]

i udvalgsarbejdet, også kommer til at præge de afgørelser, der skal træffes vedrørende folkepensionens endelige udformning. Men for at den skal blive til gavn og glæde for rentemodtagerne, bør den gennemføres fra 1. april 1956. Det er ældre mennesker, vi her taler om, og dem har der været talt om siden 1952. Mens græsset gror, dør hørsemor. Vi skulle gerne sikre dem tryghed i alderdommen i levende live.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Bundvad: Jeg foreslår, at de 4 lovforslag henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Ragnhild Andersen: Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til et udvalg på 21 medlemmer, således at mit parti, der har fremsat et selvstændigt lovforslag og har været repræsenteret i folkeforsikringskommissionen, også får en plads i udvalget.

Tredie næstformand (Jørgen Jørgensen [Lejre]): Der er altså nu stillet to forslag om lovforslagenes henvisning til behandling i udvalg. Afgørelsen af spørgsmålet vil finde sted i et senere møde.

Medlemmer af folketinget Weikop, Fibiger, Halfdan Hendriksen, Jørgen Jørgensen (Ullerup), Ole Bjørn Kraft, Aksel Møller, Erna Sørensen, Poul Sørensen, Tesdorpf og Thestrup har meddelt mig, at de ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af omsætningsafgiften af manufakturvarer, beklædningsgenstande m. v.

Medlemmer af folketinget Tholstrup, J. M. Pedersen og Viggo Starcke har meddelt mig, at de ønsker her i tinget mundtligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring i lov om afgift af motor køretøjer m. v.

Skriftlig fremsættelse af forslag.

Ordføreren for forslagsstillerne (Weikop): Herved har jeg den ære at fremsætte forslag

til folketingsbeslutning om ændring af omsætningsafgiften af manufakturvarer og beklædningsgenstande m. v.

Det er efterhånden blevet åbenbart, at omsætningsafgiften på manufakturvarer i henhold til loven om forbrugsbegrænsende foranstaltninger af 14. marts 1955 medfører store ulemper for forbrugerne og store vanskeligheder for erhvervene både med hensyn til afgiftsberegningen af de enkelte varer og afgiftens erlæggelse. Særlig uheldigt virker det, at forbrugere, der køber varer til nedsatte priser, ikke opnår nedsættelse af omsætningsafgiften, fordi afgiften beregnes af den oprindelige pris og ikke af den faktiske pris. Det virker ligeledes tyngende for detailhandelens økonomi, at afgiften skal betales ved varernes modtagelse. En omlægning af afgiften til en ensartet procent i detailledet vil bevirke, at detailhandelen først skal afvikle afgiften, når varen er solgt, og at forbrugerne kommer til at betale omsætningsafgift af den faktiske pris.

Ved en sådan omlægning må der foretages en tilbagebetaling af de allerede erlagte afgifter for at hindre, at forbrugerne kommer til at betale dobbelt afgift.

Tredie næstformand (Jørgen Jørgensen [Lejre]): Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 25. november, kl. 13 med følgende dagsorden:

- 1) *Fremsættelse af lovforslag.*
- 2) *Afgørelse af spørgsmålet om henvisning af:*
Forslag til lov om folkepension, forslag til lov om ændring i lov om folkeforsikring. (Vedrørende ændring af fradragsreglerne for beregning af alders- og invaliderente og pensionstillæg til invaliderentemodtagere m. v.), forslag til lov om ændring i lov om offentlig forsorg (vedrørende hjælp til enker m. v.)
og
forslag til lov om ændringer i folkeforsikringsloven. (Til gennemførelse af 1. etape af en folkepensionsordning) [af Ragnhild Andersen m. fl.]
til et udvalg på 17 medlemmer eller til et udvalg på 21 medlemmer.